

3 M A Y I S 1944
ve
TÜRKÇÜLÜK DÂVÂSİ

Necmeddin Sefercioğlu

TÜRK OCAKLARI
ANKARA ŞUBESİ

3 Mayıs 1944 ve Türkçülük Dâvâsı

Türk Ocakları Ankara Şubesi
Yayınları:43
Araştırma dizisi:8

ISBN 978-975-7739-37-1

Mart 2009

Basıldığı yer: Boyut Tan. Matbaacılık

(0312) 385 72 12 – 13)

ÖNSÖZ

03 Mayıs 1944 ve onu izleyen olaylar Türk milliyetçiliği tarihinin önemli kilometre taşlarından biridir. O günü izleyen günler ve yıllar, Türk milliyetçilerinin bir cehennem hayatı yaşamasına sebep oldu ve 1949'a kadar süren bu devlet terörü günleri Türkçülük hareketinde yeni bir uyanışın ışığı durumu-na dönüştü. Bundan dolayı, o gün '**Türkçülük günü**' olarak kabul edildi ve benimsendi. Bütün Türkçüler, tek başına da olsalar, Üç Mayıs'ı anmayı vicdanî bir görev saydılar. Fakat bu anmanın bilgisiz, bilinçsiz olarak yapılması hem doğru değil, hem de anlamsız olur.

Ocağımızın aksakalı Necmeddin Sefercioğlu, bu eksikliği gidermek için, 03 Mayıs 1944'ün ve sonrasının olaylarını özetleyen bu kitapçığı hazırladı. İlginize sunduğumuz kitapçıkta, genç

Türkçüler andığımız olaylarla ilgili bilgileri ilgi çekici yanları ile öğrenmiş olacaklar, yaşlı olanlar ise Türkçülük geçmişine ilişkin bilgilerini tazeleyeceklerdir.

03 Mayıs 1944 ve Türkçülük dâvâsı adlı kitapçığımızın yararlı olacağı ve ilgi göreceği umudundayız.

Türkân Hacıoğlu

Türk Ocakları
Ankara Şubesi Başkanı

İÇİNDEKİLER

Önsöz	iii
İçindekiler	iv
Giriş	1
I. 03 Mayıs 1944 olayları	3
II. Saptırmalar ve işkenceler	13
III. Türkçülük dâvâsı ve evreleri	26
IV. İlgili başka dâvâlar	32
V. Türkçülük dâvâsı'nın bazı sonuçları	36
Son söz	41

1. ek: Saracoğlu Őukr'ye açık mektup	43
2. ek: Saracoğlu Őukr'ye 2. açık mektup	48
3. ek: 18.05.1944 gnl "Resmî Tebliğ"	59
4. ek: İsmet İnon'nn 19.05.1944 söylevi	60
5. ek: İçişleri Bakanlığı'nın Türkçüler listesi ..	63
Kaynakça	64
Kişi adları buldurusu	65

03 MAYIS 1944 ve TÜRKÇÜLÜK DÂVÂSI

GİRİŞ

03 Mayıs 1944, gönülleri Türklük ve Türkçülük ülkü-sünde birleşenlerin büyük acılara, dayanılmaz işkence-lere, büyük sıkıntı ve bunalımlara, akıl almaz suçlama, tehdit ve aşağılamalara uğratıldığı uğursuz bir **devlet terörü** döneminin başladığı gün idi. 1944-1947 yıllarına yayılan o karanlık dönemde, Türkçüleri temsilen tutuk-lanıp çeşitli maddî ve manevî işkenceler görenler arasın-dan seçilerek mahkeme önüne çıkarılan Türk milliyetçileri, katlanılmaz zindan şartlarında yaşamağa çalışırlar-ken, dışarıda kalan ülküdeşleri de toplumdun âdeta dış-lanmanın, horlanmanın, soyutlanmanın acısını yaşıyor-lardı. Türkçüleri derinden etkileyen o yaraların izleri on yıllar boyunca varlığını sürdürdü; hâlâ da sürdürüyor denebilir.

Bunlara rağmen, 03 Mayıs 1944 günü, Türkçülük tari-hinin kilometre taşlarından biri olmuştur. O gün ve ardın-dan gelen yıllarda yaşanan olaylar, bir yandan Türkçü-lere onulmaz acılar tattırırken bir yandan da Türkçülük hareketine yeni ufuklar açmıştır. Bu durum göz önüne alınarak; Üç Mayıs günü, **Türkçülük günü** olarak kabul edilmiştir. Böylece, Türkçülerin yalnız bile olsalar, her yıl bu günde, onu hatırlamaları ve anmaları benimsenmiş-tir. Bu tür anmanın tipik bir örneğini, 27 Mayıs'çılardan bir kesimin Millî Birlik Komitesinde gerçekleştirdiği 13 Kasım 1960 iç darbesi ile görevden alınıp dış ülkelere sürgün edilen "14'ler"den Muzaffer Özdağ'ın kaderdeşi Dünder Taşer'e yazdığı bir mektupta görüyoruz. O, 02 Mayıs 1961 günü başlanan ve yazılışı 03 Mayıs'a kadar uzayan mektuba şu not ekledi:

"Mektubuma 2 Mayıs'ta başlamıştım, bir gün sürmüş yazması: şimdi 3 Mayıs, 00.45.

3 Mayıs dedim de aklıma geldi.Türkçü bayramı olarak tesit edilir bu gün: Türkçülüğü veya Türk milliyetçiliğini de perişan halinden kurtarmak; yön, tarif kazandırmak, bir zümre hareketi ve fikriyatı olmaktan çıkarıp millete mal etmek, bize düşüyor."

Burada ilk akla gelenler, “O günü neden her yıl anıyo-ruz? Onu ve ardından gelen olayları niçin sürekli hatırla-ma gereğini duyuyoruz? Onları neden belleğimizde tut-malıyız?” sorularıdır. Bunları yapmalıyız; çünkü, 03 Ma-yıs 1944 Türkçülük tarihinin en önemli günlerinden biri! O bir yandan Türkçülüğün acı geçmişini hatırdan tutmamı-za yardımcı oluyor, bir yandan da geleceğimizi aydınlatı-yor. O gün, bu kutsal ülkü ve düşüncenin, dergi sayfa-larından taşıp on binlerce, yüz binlerce hançereden yük-selen güçlü bir sese dönmesini sağladı. Türkçülük, Türk kamuoyu ve toplumu ile o gün yapılan gençlik yürüyüş ve gösterisinde tanıştı. 03 Mayıs 1944’ü önemli ve daima anılmaya değer kılan bir başka husus da, Türkçülüğün Türk milletine açılış eylemlerinin başlangıcı olmasıdır.

Kitapçığımız, Türkçülüğün önemli kilometre taşlarından biri olan o dönemi genç Türkçülere tanıtabilmek, yetişkin ülküdeş-lere hatırlatabilmek emeliyle hazırlandı. Umarız ereğine ulaşmış olur.

I. BÖLÜM

03 MAYIS 1944 OLAYLARI

03 Mayıs 1944, gerçekte, bir Türkçü ile bir komünistin mahkeme önünde hesaplaştıkları, o sırada Adliye Sara- yında ve çevresinde toplanan milliyetçi üniversite genç-liğinin gerçekleştirdiği büyük bir gösteri ve yürüyüşün yapıldığı gündür. Fakat bu etkinliklerin sonunda olaylar, zamanın Cumhurbaşkanı’nca ve hükûmetçe, hiç akla gel-meyen çok sert bir tepki ile karşılandı. Hemen gösteri ve yürüyüşe katılan birçok genç gözaltına alınmağa başladı. Ertesi günlerde, bu tepki Türkçülüğe yönelik bir saldırı ve iftira kampanyasına dönüştü. Ankara’daki gözaltılarla yetinilmedi; yurdun değişik yerlerinde yaşayan veya çalış-an kimi Türkçülerin de evleri ve işyerleri arandı ve ken-dilerinin gözaltına alınmasına girişildi. Üstelik gözaltına alınanlar, getirildikleri Ankara’da bırakılmayıp o sırada sıkıyönetim altında bulunan İstanbul’a götürüldüler. Bir yandan da Ankara ve İstanbul’da yayınlanan başlıca gazetelerde Türkçülere ve Türkçülüğe yönelik bir iftira yazıları furyası başlatıldı. Bununla da kalınmadı; Hükû-met bir resmî bildiri yayımladı, Cumhurbaşkanlığı maka-mındaki kişi de, o yılın 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bay-ramında, Türkçüleri ve

Türkçülüğü yargısız infaza tabi tutan bir söylev verdi. Gözaltına alınıp İstanbul'da toplanan Türkçüler, 03 Mayıs 1944 günü yapılan gösteri ve yürüyüşle hiç ilgisi bulunmayan suçlamalarla, işkenceler altında sorgulandılar, yargılandılar, cezalarını(!) orada çek-me durumunda bırakıldılar. Fakat, sonuçta hepsi aklandı.

Sorgulamalar sırasında uygulanan çeşitli ve ağır işken-celer ile başlayan ve bir yılı aşkın süren zindan hayatı, onlar üzerinde maddî ve manevî yıkıntılar oluşturdu. Bazılarına yapılan zulümler, aklanmalarından sonra da sürdürüldü: Kimisinin görevine iadesi uzun süre engellendi; kimisi de hukuken bulunmaları gereken görev mevkileri yerine, yurdun uzak yerlerinde en alt kade-medeki görevlere sürgün olarak gönderildi. Yani maddî ve manevî işkenceler yıllarca sürdü.

03 Mayıs 1944 günü başlayan ve değişik evreleri 1947 yılına kadar uzanan bu süreç içinde tam bir **devlet terörü** estirildi. Türkçü veya milliyetçi olarak tanınan kişiler, buldukları yerlerde toplumdan soyutlandılar. Herkes on-lara kuşku ile bakar oldu. En yakınlarının bile onlarla olan ilişkileri ya tümüyle kesildi ya da en aza indi.

Zamanın iktidarınca “İrkçılık-Turancılık dâvâsı” diye adlandırılan o karanlık sürecin başlangıcında şu olaylar yaşandı:

a) Atsız - Sabahattin Ali dâvâsı.

Üç Mayıs olayları Türkçü **Hüseyin Nihal Atsız** ile ko-münist ve vatan haini olarak suçladığı **Sabahattin Ali** arasındaki ‘hakaret dâvâsı’nın ikinci duruşması sonrasında başladı. Dâvâ, Atsız’ın, çıkarmakta olduğu **Orhun** der-gisinin 16. sayısında yayımlanan “Başvekil Saracoğlu Şükrü’ye ikinci açık mektup” (Atsız, 1944b : 9-12) baş-lıklı yazısındaki bir açıklamaya dayanıyordu.

Yayımladığı iki “açık mektup”ta Atsız, II. Dünya Sa-vaşlarının sonuna doğru Sovyetler Birliği’nin savaşı ka-zanma sürecine girmesi üzerine Türkiye’de gemi azıya alan komünist etkinliklerine dikkat çekiyor ve özellikle bunların eğitim alanında yapacağı yıkıcı etkileri açıkla-yarak, bu kötü gidişe bir “dur!” denilmesini istiyordu. TBMM’deki bir konuşmasında Türkçü olduğunu söyle-miş bulunan “Başvekil Saracoğlu Şükrü’ye” hitap eden mektuplarının ikincisinde Atsız, özellikle Millî Eğitim alanındaki komünist

etkinliklerini ve faillerini ele alıyor, onları sırasıyla tanıtıyor ve yazısının sonunda o etkinlikleri destekleyen zamanın Maarif Vekilini istifaya dâvet ediyordu.¹ Yazısında etkinlikleri üzerinde durduğu ilk kişi de, sabıkalı (fakat affedilmesi sağlanmış) bir Devlet Konservatuvarı öğretmenini olan **Sabahattin Ali** idi. At-sız'ın açık mektupları bütün ülkede büyük ilgi ve coşku ile karşılanmıştı.

“Kendisini tanıyan herkesin komünistliğini bildiği” (Atsız, 1947b : 9-12.) bu kişinin 1931 yılında yayımladığı, Atatürk başta olmak üzere zamanın devlet büyüklerini alaya alan bir şiirden dolayı 14 ay hapis cezası aldığını, buna rağmen bazı hâmlerince affedilmesinin sağlandığını ve Maarif Vekili Hasan-Âli Yücel’ce kısa zamanda Konservatuvar öğretmenliğine yükseltildiğini belirttikten sonra, vatan hainliğine varan eylemlerini anlatıyordu. İşte dâvâyı bu sabıkalı komünist açmıştı.

Sabahattin Ali'nin, savcıya ve Konservatuvar Müdürü Orhan Şaik Gökyay’a “*Ben dâvâ açmayacaktım, Hasan-Âli bey böyle istedi*” (Müftüoğlu, 1977 : 46) itirafında bulundu-ğu,² dâvânın ilk duruşması **26 Nisan 1944** günü, saat 10.00’da başladı. Fakat katılanların aşırı yığınağından korkan dâvâcı, Adliye Sarayının giriş katındaki, salonun açık olan penceresinden atlayarak kaçtı. Bunun üzerine ara verilen oturum, aynı gün öğleden sonra, daha büyük bir salonda yapıldı. İlk iddia ve savunmaların sunulma-sından sonra yargıç **Saffet Unan**, “*hakarete dair kelime-ler ‘vatan haini’ kelimelerinden ibaret olduğuna göre vatan haini olduğunun ispat edilmesini isteyip istemediği sualinin*” dâvâcıya sorulmasına karar vererek duruşmayı erteledi (Müftüoğlu : 1977 : 49).

03 Mayıs 1944 Çarşamba günü yapılan ikinci duruş-maya çok daha kalabalık bir dinleyici topluluğu katıldı. Ankara'nın milliyetçi gençliği Adliye Sarayı'nın koridor-ları ile çevresini ve Anafartalar Caddesini doldurmuştu. Bu ikinci duruşmada Atsız'ın avukatlarının, “soruşturma-nın genişletilmesi” isteği reddedildi ve savcının son iddi-anamesini sunmasından sonra, duruşma 09 Mayıs 1944’e bırakıldı.

¹ 03.05.1944'ten sonraki olaylar olmasa ve **Orhun** dergisinin yayımı sürdürülebilse idi, kuşkusuz, öteki alanlardaki komünist etkinlikleri ve himayecileri de ele alınıp kamuoyuna duyurulacaktı.

² Sabahattin Ali'yi bu konuda Falih Rıfkı Atay'ın kışkırttığı da biliniyor.

09 Mayıs 1944 Pazartesi günü yapılan son duruşmada, avukatlarının savunmalarını okumalarından sonra, Atsız savunmasını yaptı ve

‐Söze başlarken de bildirdiğim gibi kararı kendi lehime çevirmek için hiçbir kaçamak yolu aramadığıma inanmanızı rica ederim. Şu kadar söyleyebilirim ki, Sabahattin Ali bir komünist olduğu, yani rejimi değiştirmek ve istiklâlimizi yok etmek istediği, yani vatan hâini olduğu için Başvekile olan mektubumda bir vatan hâininin Maarif Vekâleti tarafından korunduğunu belirtmek üzere bu tabiri kullandım.‑

dedikten sonra savunmasını,

‐Sözlerimin burasında siz belki benim bir talepte bulunmamı beklersiniz. Ben büyük bir vicdan huzuru ve inanç sağlam-lığıyla, bütün samimiyetimle size her şeyi anlattım. Sizden beraat istemiyorum. Aile ocağıma bir an önce dönmek için çabuk bir karar vermenizi istiyorum‑

diyerek bitirdi (Müftüoğlu, 1977 : 59.).

Mahkeme ‐Mücerret olarak söylenen ‘vatan hâini’ ta-birini‑ hakaret saymadı, ‐sövme‑ olarak kabul etti ve ona göre ceza verdi; o cezada indirim yaptı ve erteledi. Du-ruşmanın Türkçülüğe yönelik devlet terörünün başladığı bir ortamda yapıldığı düşünülürse, yargıç güvencesinin bulunmadığı o yıllarda yargıcın başka türlü hareket ede-meyeceği, bir ‐beraat kararı‑ veremeyeceği kolayca anla-şılır. Bu kararda önemli olan sonuç, ‐vatan hâini‑ tabiri-nin suç sayılmayarak, ithamın dâvâcı üzerinde kalmış olmasıdır. Böylece, Sabahattin Ali’nin vatan hâinliği Mahkemece de, dolaylı olarak kabul ve tescil edilmiştir.

b. Atsız’ın DTCF ziyareti

Bu dâvânın ilk iki duruşması arasında Ankara’da kalan Atsız, kendisini otelde ziyarete gelen Tarih Doçenti Dr. **Osman Turan** ile asistan **Ahmet Ellezoğlu**’na ziyaret ia-desinde bulunmak için, 28 Nisan 1944 günü, yine onlarla, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi’ne gitti. Atatürk Bulva-rı’nda, yaya olarak ilerlerken, içinde İnönü ile Hasan-Âli Yücel’in bulunduğu Cumhurbaşkanlığı aracı ile karşılaş-tılar. Hasan-Âli, İnönü’ye onları gösterdi. Fakülte önüne geldiklerinde de Pertev Naili Boratav onları görerek hemen Dekan **Şevket Aziz Kansu**’ya koştı ve Atsız’ın Fakülteye geldiğini bildirdi. Bir mâsumane ziyaret, böy-lece, bir olay durumuna dönüştü; ziyareti Fakültedeki herkes duydu. Bunun üzerine konuk olduğu Osman Tura-nın odası, Atsız’a ‐hoş geldiniz‑ diyen öğrenci topluluk-ları ile doldu,

taştı. Dekan, ona gösterilen bu ilgiden çok rahatsız oldu. Fakülteden ayrılırken bir görevli Atsız, Dekan'ın emri ile, ana kapıdan değil de, kimsenin bu-lunmayacağı bir yan kapıdan çıkardı.

Bu ziyaret, Maarif Vekilliğini de harekete geçirdi. Ba-kanlıktan gelen Yüksek Öğretim Genel Müdürü Fakül-te'de incelemelerde (!) bulundu. Sonuçta **Osman Turan** 04 Mayıs'ta "vekillik emrine" alındı ve bu ceza 30.11. 1944'e kadar sürdü. **Ahmet Ellezoğlu** da bir süre sonra okuldan uzaklaşmak zorunda bırakıldı. Başka bir asistan ise çareyi hemen askere gitmekte buldu; fakat bir daha Fakülteye dönemedi (Atsız, vb., 06.04.1951 : 13-15.; Sefercioğlu, 2004 : 88.).

c) **Türkçü şahlanış.**

03 Mayıs 1944 Çarşamba günü yalnız Atsız-Sabahattin Ali dâvasının 2. duruşması yapılmadı; güne, o duruşmayı izlemek üzere Ankara Adliye Sarayı'nın içini ve çevresini dolduran büyük gençlik ve halk kitlesinin başlatıp sürdür-düğü yürüyüş ve gösteri damgasını vurdu.

Duruşmanın sona ermesinden sonra gençler toplu halde yürüyüşe geçtiler. Millî marşlar söyleyerek ve "Kahrol-sun komünistler" sloganları atarak Ulus Meydanına yürü-düler, Orada konuşmalar yapıp marşlar söyledikten sonra, Başvekillik'in, o zamanlar İş Bankası'nın arkasında ve Valiliğin yanında bulunan yapısı önündeki alana geçip komünizmi lânetleyen konuşmalar yaptıktan, sloganlar attıktan, Başbakanla görüşmek isteyip makamında bulun-madığını öğrendikten sonra İstiklâl Marşı söyleyip yine Ulus'tan geçerek yeniden Anafartalar Caddesine yönel-diler.

Göstericilerin Çankaya'ya yürüyeceği kaygısına düşen il yöneticileri böyle bir durumda onları durdurmak için Atatürk Bulvarında önlemler almışlardı. Ankara Emniye-tinin yanlış bir değerlendirmesi ile gösteriye katılanların Çankaya Köşkü'ne yürüyeceklerinin bildirilmesi üzerine de **İnönü** de çok telâşlanmış, Muhafız Alayı'na Köşk çevresinde güvenlik önlemleri aldirmişti. Oysa, gençlerin öyle bir niyeti yoktu; herhangi bir taşkınlık da yapmadı-lar. Bu durum gençlerin polisle çatışmasını bekleyen Ma-arif Vekili Hasan-Âli

Yücel, Ulus gazetesi başyazarı ve milletvekili Falih Rıfki Atay ve Ankara Valisi Nevzat Tandoğan üçlüsünün Türkçüler için tasarladığı komplo-yu geçersiz kılmıştı.

Yürüyüşçüler, yeniden Anafartalar Caddesine geçerek, Samanpazarı'na yönelmişlerdi. Yürüyüş yönünün değiş-mesi Polis'in yeni bir tedbir almasına yol açtı: Moto-sıkletli ve atlı polis ekipleri ara sokaklardan geçerek gençlerin karşısına çıktılar; motosikletlerini ve atlarını, yürüyüş yolundaki kalabalığın üzerine sürdüler. Böylece Çankaya'nın ve komplo çetesinin istediği oldu. Gençler ile polisler çatışmaya girdiler. Yakalanan gençler, yürü-yüşe katılıp katılmadıklarına bakılmadan, polis motosik-letlerinin sepetlerine doldurularak, Emniyet 1. Şubesine götürüldüler.

O yürüyüş ve gösteri, Ankara'da o zamana kadar görül-memiş, çok görkemli bir etkinlikti. Yol boyunca yapıların pencerelerine ve dükkânların önlerine çıkan halk, bu coş-kulu gençleri ilgi ve takdirle izliyor, alkışlıyordu; kimisi de hemen topluluğa katılıyordu. O arada gazeteciler ile sivil polisler de durmadan fotoğraf çekiyorlardı (Atsız, vb. 27.04.1951 : 13-14.).

ç) İlk gözaltılar ve tutuklamalar

03 Mayıs'a damgasını vuran başka bir olay da, sonraki yıllarda ünlü *Serdengeçti* dergisini çıkaracak olan **Os-man Yüksel**'in Sabahattin Ali ile dövüşmesi ve onu dövmesi idi (Atsız, vb., 13.04.1951 : 13.; Müftüoğlu, 1977 : 49.). Bu olay da hükûmeti ve il yönetimini çok ürkütmüş, telâşlandırmıştı. Bunun etkisi ile Yücel-Atay-Tandoğan, üçlüsü hemen harekete geçti. Yürüyüşün sorumlularının, gösteriye katılanların gözaltına alınması için sert emirler verildi. Böylece, **devlet terörünün** ilk uygulaması yapılmış oldu. Öyle ki, görevleri ve yetkileri bulunmadığı halde, Yücel ile Atay, Cumhurbaşkanı'dan aldıkları cesaret ve cüretle, gözaltına alma eylemlerini Vali Tandoğan ile birlikte yönetmeğe ve yönlendirmeğe koyuldular.

Gözaltılar yürüyüşler sırasında başlatıldı. Polis; izin alınmadan, kendiliğinden gelişen bu gençlik gösterisine katılan öğrencilerin elebaşısı saydıkları, motosikletlilerin yakaladığı ve/ya fotoğraflara yakalanan gençleri gözaltına alıyordu. Bu uygulama, gece boyunca ve ertesi gün de devam etti.

Gözültına alınanlar arasında o zamanın Hukuk Fak. öğ-rencileri **Sait Bilgiç**, **Cebbar Őnel**, **Mehmet Irmak**, DTCF asistanı **Ahmet Ellezoğlu** ve öğrencisi **Osman Yüksel** ile **Sait Sadi DaniŐmendgaziođlu**, **Cevdet Sav-gar**, vb. vardı. Siyasal Bilgiler (Y.) Okulundan birçok öğrenci de, gözültına alınan 165 kişi arasındaydı. 04 Mayıs günü gözültına alınıp okul Müdürünün giriŐimi ile serbest kalan SBO Öğrenci Derneği Başkanı **Osman Gümrükçüoğlu** ile **Ali Çankaya** ve **Ziya Çoker**, gözültında bulunan arkadaşlarının salıverilmesi için harekete geçmiş, baŐvuracak başka üst yönetici bulamadıkları için, 06 Mayıs 1944 günü Genel Kurmay Başkanı **Kâzım Or-bay** ile görüşüp arkadaşlarının kurtarılmasına yardımcı olmasını dilemiŐlerdi, fakat ondan olumlu bir karşılık alamamıŐlardı (Atsız, vb., 04.05.1951 : 13-15). Buna rağmen gözültındaki SBO öğrencileri, birkaç gün içinde, azar azar serbest bırakıldılar. Fakat, Maarif Vekili duy-duğu bu giriŐimi affetmedi: o zaman kendisine bağlı olan SBO'nun yöneticilerine emir vererek onların okuldan temelli atılmasını emretti. Hemen toplanan okul disiplin kurulu, Müdür Prof. Dr. **Zeki Mesut Alsan**'ın araya gir-mesi ile, Gümrükçüoğlu'ya iki, Çankaya ve Çoker'e birer yıl uzaklaŐtırma cezası verdi. Böylece, SBO'nun o çalıŐkan ve seçkin öğrencileri, okullarından temelli uzaklaŐtırılmaktan kurtarılmıŐ oldular (Gümrükçüoğlu, 2000 : 50-53.). Fakat DTCF'nin yöneticileri, son sınıfa gelmiş ve bitirme sınavlarına girmek üzere olan öğrencileri **Osman Yüksel** için aynı tavrı ve basireti gösteremediler; onu fakülleden temelli uzaklaŐtırdılar.

03 ve 04 Mayıs 1944 günlerinde üniversiteden sınıf arkadaŐı olan Devlet Konservatuvarı Müdürü Orhan Şaik Gökyay'ın evine konuk olan Atsız, 05 Mayıs Cuma günü onlarla birlikte bir ortak arkadaşlarının evine akŐam ye-meğine dâvetli idi. Yemeğin ortasına doğru telefonla ara-nan Gökyay'a Cumhurbaşkanı'nın kesin isteği (emri) ile-tildi. BaŐyaver telefonda Atsız'ın evden hemen ayrıl-masının istendiğini bildiriyordu; bu yapılmazsa zor kulla-nılacaktı. Yâni Atsız, İnönü'nün emri ile, konuk olduğu evden kovduruluyordu (Atsız, vb., 04.05.1951 : 13-14).

Ankara'da bu gözültılar olur, yüzlerce genç emniyet ne-zarethanesinde çile çekerken, başta İsmet İnönü olmak üzere, devletlüler Türkçülüğe ve Türkçülere yönelik ola-rak yeni

bir yok etme plâni oluşturuyorlardı: Bu, “**İrk-çılık-Turancılık dâvâsı**” olarak adlandırdıkları eylemle-rin hazırlığı idi.

II. BÖLÜM

SAPTIRMALAR ve İŞKENCELER

Ankara’da yapılan görkemli gösteri ve yürüyüş, Sov-yetler Birliğinin II. Dünya Savaşını sonlandıran bir zafer kazanma yolunda ilerlemesi karşısında, o zamana kadar yürüttüğü Alman yanlısı politikaya yön değiştirme te-lâşına düşen Cumhurbaşkanına ve emrindekilere iyi bir fırsat gibi göründü: Yayınlarında Türk dünyasına ilişkin yazı, yorum ve haberlere çokça yer veren Türkçüler, tut-sak Türklerin büyük çokluğu işgalindeki topraklarda yaşayan Sovyetler Birliği yöneticilerini zaten tedirgin et-mekte idi. Türkçülük aleyhine bir kampanya açılması ve başlıca Türkçülerin tutuklanıp cezalandırılması, Sovyet-lere yönelişe, yâni SSCB’nin kandırılabilmesine (!) yara-yabilirdi.³

Ayrıca; Maarif Vekili’nin, 03 Mayıs’sın kahramanı ola-rak görülen Atsız ve kardeşi Nejdet Sançar ile görülecek hesapları vardı: **Atsız** (1934 ; 102-105.), “Alaylı âlimler” adlı yazısında Yücel’in, 18 önemli yanlısını belirlediği **Türk edebiyatına toplu bir bakış** adlı kitabını ağır bir dille eleştirmiş, yazısını “*Hasan Âli Bey! Çizmeden yuka-rı çıkmayın. Ben içtimaiyat kitabı yazmaya kalkıyor mu-yum?*” diyerek bitirmiş; **Orhun**’daki son yazısında ise onu istifaya çağırmişti. **Sançar** ise, 1939 yılında, görevli olduğu Sivas Öğretmen Okulu’nu ziyaret eden Bakanı karşılamamakla kalmamış; onunla, okulun müdürü ve öğ-

³ Konuyu irdeleyen birçok yerli ve yabancı düşünür ve yazarlar da bu görüştedirler.

retmenleri önünde, çetin bir tartışma yapmıştı (Sançar (1947) : 14-25). Herhalde, böylece, onların yaptığı saygı-sızlıkların (!) öcü de alınabilecekti.

O yıllarda İnönü'nün annesine mevlit ve aşir okumakla da ünlü olan ve bundan dolayı Cumhurbaşkanlığı Köş-kü'ne sıkça, serbestçe gidebilen Hasan-Âli Yücel, duru-mu hemen İnönü'ye aktarmış ve Rusya'ya yönelmede Türkçüleri kullanma yönünde olurlarını almış olarak fa-aliyete geçmiş olmalıydı. İşte, soruşturmanın yönü, muh-temelen, bu sebeplerle saptırılmıştı.

Zaten Bakan önceden tedbirini almış ve Atsız'ın özel Boğaziçi Lisesi'ndeki görevine 07 Nisan 1944 günü son verdirtmişti (Atsız, vb., 16.03.1951 : 13). Hemen Atsız ve tanınmış Türkçülerin ev ve işyerlerinde aramalar yapıldı. Bulunan bazı mektuplar, vb. delil sayılarak gözaltılar ve tutuklamalar o yöne çevirildi. Ankara'da gözaltına alınan bazı gençler de İstanbul'a gönderildi. Atsız-Sabahattin Ali dâvâsı dolayısıyla Ankara'da bulunan Atsız ise, İstanbul'a gitmek üzere hazırlık yaptığı otelde, tutuklandı ve daha sonra İstanbul'a trenle gönderildi.⁴

O arada, çoğu Ankara ve İstanbul'da bulunan, yurdun değişik yerlerinde görevli olan veya yaşayan bazı kişiler de, ya Atsız'a mektup yazmış olmaları ya da *Orhun* dergisinin açtığı ankete katılmış bulunmaları bahane edilerek, tutuklandılar. Bunların Ankara'ya getirilenleri ile sonradan gözaltına alınmış olanları İstanbul'a gönderil-diler⁵ (Sefercioğlu, 2001 : 16.).

Göz altına alınıp tutuklananların kimisi sivil, kimisi askerdi. Sivil olanlar Sirkeci'deki, o yıllarda Emniyet Müdürlüğü olarak kullanılan Sansaryan Hanı'na, asker olanlar ise o zaman İstanbul'un Tophane semtinde bulunan Askerî Cezaevine kapatıldılar.⁶

⁴ Aynı trenle İstanbul'a götürülen, fakat Atsız'a yaklaştırılmayan **Osman Yüksel**, bu yolculuk serüvenini dergisinde (Yüksel, 1947 : 2. Sayı) ayrıntılı olarak yazdı (Müftüoğlu, 1977 : 63-68.).

⁵ Bu Türkçüler Ardahan, Aydın, Balıkesir, Bandırma, Bitlis, Isparta, Samsun, Zonguldak'ta gözaltına alınmıştı.

⁶ Aynı suçun(!) zanlısı olan kişilerin iki ayrı yerde toplanmalarını an-lamak güçtür. Çünkü, yasal olarak onların aynı yerde bulunmaları gerekirdi. Bu farklı durum, sorgulana sırasında onlara uygulanan sorgu ve işkenceleleri de farklılaştırmıştır.

Bundan sonra, oralara getirilip tutuklananlar için bir cehennem hayatı başladı. Onların hepsi “ihtilâttan men” edilmişlerdi; en yakınları, hattâ ailelerinden biri ile dahi karşılaşmaları, görüşmeleri yasaktı. Tıkıldıkları tek kişi-lik, penceresiz ve ışsız hücrelerde, birbiri ile karşılaşmaları, konuşmaları ve görüşmeleri de mümkün değildi. Bu yüzden oraya kimlerin getirildiğini bilmiyorlardı. An-cak bazılarını, hücrelerini bekleyen polis veya askerlerle bir isteklerini iletmek için koridorda konuşurlarken, du-yabildikleri seslerden tanıyabiliyorlardı.

Daha sonra ilk soruşturma başladı. Bu dönemde tutuk-lular, önceden hazırlanmış bir “ifade” metnini imzala-maya zorlandılar; imzalamayanlar, çeşitli işkencelere uğ-ratıldılar. O dayanılmaz günleri, **Atsız** (2004 : 89-90) , bir koçaklamasında şöyle dile getirir:

Burda güneş açmıyor,	Döndüm vuslat yolundan,
Ümit kuşu uçmuyor,	Yandım firkat çölünden.
Yok yok, kervan göçmüyor,	Tanrı rahmet selinden,
Dakikalar geçmiyor	Bir damlacık saçmıyor.
Bir kadının melâli,	Karardı gündüzlerim,
Bir yavrunun hayâli,	Kış oluyor yazlarım,
Bir evin öksüz hâli,	Dumanlanan gözlerim,
Gözlerimden kaçmıyor.	Uzak yakın seçmiyor.

Bir gönülüm: Muratsız.
Bir kartalım: Kanatsız.
Kendinden geçse Atsız,
Dakikalar geçmiyor...

İtham ve iftira kampanyaları

03 Mayıs 1944’ün ardından Türkçülere ve Türkçülüğe yönelik bir itham ve iftira kampanyası başlatıldı. Bu, ya-yın organlarındaki yazılarla, radyodaki konuşmalarla kalmadı; Hükûmet adına yayımlanan bir bildiri ve Cumhur-başkanının 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı’ndaki söy-levi ile doruk noktasına ulaştı. Bunlarda, kampanyanın adı “İrkçılık ve Turancılık” olarak yayılmış, açılacak dâ-vânın da adı konulmuştu.

Yayınlar.-- 03 Mayıs 1944'den sonraki günlerde gaze-teler de hemen faaliyete geçirilmiş, yazıları ve haberleri ile kamuoyunu yanıltmaya yöneltilmişlerdi. 07 Mayıs'ta başlayan bu kampanyanın öncüsü, kuşkusuz, üst üste 11 yazı yayımlayan **Falih Rıfkı Atay**'dı. Onu, 8 yazı ile **Hüseyin Cahit Yalçın**, 5'er yazı ile **Necmettin Sadak** ve **Âsım Us**, 4'er yazı ile **M. Zekeriya Sertel** ve **Nadir Nadi**, 3'er yazı ile **Hakkı Nezh Beller**, **Ethem İzzet Benice**, **Ahmet Emin Yalman**, 2 yazı ile **Tahsin Ban-guoğlu**, 1'er yazı ile **Yavuz Abadan**, **Selâhattin Batu**, **Nasuhi Baydar**, **Burhan Belge**, **Cemil Bilsel**, **Emin Erişirgil**, **M. Faruk Gürtunca**, **Refik Halit Karay**, **Pe-yami Safa**, **Reşat Şemsettin Sirer**, **T.İ.** (Nurettin Ar-tam), **Ahmet Kutsi Tecer**, **Bedrettin Tuncel**, ve **Kemal Turan** izliyordu. Ayrıca, **Tasviri efkâr** imzalı 4, **Ülkü** imzalı 2 ve **Yeni sabah** imzalı 1 yazı yayımlanmıştı.

Anılan bu yazılar, Maarif Vekilliği'nin resmî yayını ve Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayınları dizisinin 4.sü ola-rak çıkarılan **Irkıçlık-Turancılık** (1947) adlı bir kitapta toplanmıştı.⁷ Bu da Türkçülüğe yönelik **devlet terörü**-nün önemli kanıtlarından biri idi.

Resmî tebliğ.-- Bir yandan gözaltılar ile tutuklamalar sürer, gazetelerde itham ve iftira yazıları yayımlanır iken, Bakanlar Kurulu, 18 Mayıs 1944 günü, Anadolu Ajansı aracılığı ile bir "resmî tebliğ" yayımladı.⁸ O bildiri de, Hükûmetin 03 Mayıs 1944 sonrasındaki olaylara bakışını açıkça gösteriyordu. Bu durum, mâsum bir gençlik eyle-minin nasıl saptırılabilceğinin, "resmen" nasıl çarpıtıla-bileceğinin ve yargıya talimat verilmişin tipik bir örneği idi. O belgede, **Atsız**'ın yazısında örnekleri ile kanıtlanan Millî Eğitim kurumlarındaki komünist etkinlikleri, örgüt-lenmesi ve propagandaları görmezden gelinirken Türkçü-lerin benzer eylemler içinde bulunduğu, hiçbir belge ve olaya

⁷ TİTE (1944) : 25-225. Kitap bu yazıları aktarmakla kalmamış, "Sayın Millî Şefimiz İsmet İnönü'nün nutukları" (3-9. s.); Sayın Baş-vekil Şükrü Saracoğlu'nun bütçe müzakereleri dolayısıyla B.M.M.'ndeki beyanatlarından parçalar" (10.); "Maarif Vekili Hasan-Âli Yü-cel'in 19 Mayıs nutukları" (12.); "Maarif Vekili Hasan-Âli Yücel'in Maarif bütçesinin müzakeresi dolayısıyla B.M.M.'ndeki beyanatla-rından parçalar" (13-15.); "Maarifçilerin Millî Şef'e arizaları" (16.); C.H.P. Genel Sekreteri M.Ş. Esendal'ın Parti teşkilâtına yaptıkları tamim" (17-20.); "Maarif Vekili Hasan-Âli Yücel'in, Sayın Millî Şef İsmet İnönü'nün 19 Mayıs nutukları dolayısıyla Maarif Teşkilâtına yaptıkları tamim" (22-24.) başlıklı metinlere de yer vermişti.

⁸ Bk. III. ek

dayanılmadan iddia ediliyor ve bir avuç suçsuz ül-kücünün bu iftiralara kurban edilmek istenmesinden çeki-nilmiyordu.

19 Mayıs 1944 söylevi.-- O günlerin en çarpıcı olayla-rından biri, **İsmet İnönü**'nün 19 Mayıs 1944 günü verdi-ği Gençlik ve Spor Bayramı'nı açış söylevi idi. O söyle-vin büyük bir bölümünü "İrkçılık-Turancılık" konusuna ayıran Cumhurbaşkanı, bu eylemi ile, henüz soruşturma evresinde olan, haklarında bir dâvâ bile açılmamış bulunan kişileri peşin olarak mahkûm ediyor ve bütün suçları vatan ve milletlerini sevmek olan o genç insanları "fesatçı", "vatan haini" olarak nitelendiriyordu.⁹ Söylev, açılma hazırlıkları süren dâvânın gelişim ve sonucunu olumsuz yönde etkileyecek bir yönerge niteliğinde idi. Haklarında dâvâ açılacak olası sanıkların nelerle suçlan-ması gerektiği konusunda da ipuçları veriyordu. Bu söy-levde yer alan iddialar, soruşturma yapan görevlilerin işi-ni kolaylaştırıyor; onlara, sanık adaylarını itham çabala-rında yol gösteriyordu.¹⁰ Bu söylevin olumsuz etkileri ve izleri, yakında başlayacak dâvânın iddianamesinde, ilk soruşturma kararında ve dâvâ sonucunu ortaya koyan I. Sıkıyönetim Mahkemesi ilâmında açıkça görülecekti.

İşkenceler

Gözaltılı ve tutuklu sanık adaylarının İstanbul'a gönde-rilmesinden sonra, Ankara'daki, Maarif Vekili Hasan-Âli Yücel, yazar Falih Rıfkı Atay ve Ankara Valisi Nevzat Tandoğan'dan oluşan düzenici ekibinin fiilî görevi sona ermiş; sorgulama ve işkence işi, sorgulamaları yönetmek üzere İstanbul'a gönderilen Emniyet Genel Müdür Yardımcısı **Kâmuran Çuhruh** ile İstanbul Emniyet Müdürü **Ahmet Demir**, Emniyet Müdürlüğü I. Şube Şefi **Sait Ko-çak** ve bir askerî hâkim yüzbaşı olan **Kâzım Alöç**'den oluşan ekipçe üstlenilmişti. Tophane Cezaevindeki sorgu-lamalar ise askerî yetkililerce yürütülüyordu..

İstanbul'da başlatılan ilk soruşturmalar sırasında, gözal-tına alınmış / tutuklanmış olan Türkçülere birçok değişik işkenceler uygulandı. O işkenceler, sanık adaylarına, sor-

⁹ Bk. IV. ek.

¹⁰ Maarif Vekilliği, bakanlık örgütüne gönderdiği bir genelge (TITE, 1944 : 22-24.) ile, söylevin bütün okulların sınıflarında okunup açık-lanmasını da istemişti.

gulayanlarca hazırlanmış “ifade” metinlerini imzalatmak için yapılıyordu. O metinlerde, sanık adaylarının Irkçı ve Turancı oldukları, devleti Turancı serüvenlere açık bir yapıya kavuşturmak için hükümet darbesi yapacak gizli bir örgüt kurdukları, bu yolda çalışmak için ant içtikleri, vb. yazılı idi. Bunları sözle de ikrar etmeleri isteniyordu. Bazıları ülkenin değişik yerlerinden alınarak getirilmiş bulunan bu kişilerin, gerçekten varsa, o örgütü nasıl kurdukları, orada nasıl ve ne zaman çalıştıkları sorgulanmıyordu. Önemli olan Cumhurbaşkanı ve Maarif Ve-kili ile yandaşlarının hazırladığı senaryo-ifadeyi okuma-dan, karşı çıkmadan imza etmeleri ve ona uygun “sözlü ifade” vermeleri idi. Bu, elbette, mümkün olamazdı. O durum karşısında, yapılacak tek iş kalıyordu: **İşkence!**..

İşkence uygulamasına zaten gözaltılar ile birlikte başlanılmıştı. Tutuklanan herkese uygulanan en etkili işken-ce, “ihtilâttan men” idi. Onlar, yan yana olan hücrelerin-de, birbiri ile de karşılaşp görüşemiyorlardı. Sanık aday-larının, kitap, dergi ve gazete okumaları yasaktı. Hepsi de aydın kişi olan bu genç insanların okumadan yoksun kalmaları, kuşkusuz, işkencelerin en korkunçlarından biri idi.

İşkenceler yalnızca sanık adayları ile sınırlı kalmamış kimilerinin ailelerine de uygulanmıştı. Sözgeşi, Atsız ve Nejdet Sançar’ın evdeşleri, dolayısıyla aileleri de bu zulümlere uğramışlardı. Atsız’ın evdeşi, Erenköy Lisesi Ta-rih öğretmeni **Bedriye Atsız** hiçbir soruşturma geçirme-den ve sebep belirtilmeden, 13 Mayıs 1944’de ‘vekillik emrine’ alındı, 16 Mayıs 1944’te de tutuklandı (Sançar, 1947 : 10.). Bedriye Atsız, dört buçuk yaşındaki oğlu **Yağmur**’u, gözaltına alındığı sırada evinde temizlik işi için bulunan hanıma emanet etmek zorunda kaldı. Evin çevresi polislerle çevrili olduğu ve kimsenin eve girmesine izin verilmediği için, onlar da evde “mahpus” kaldılar. İki buçuk ay o yabancı kadınla yaşayan Yağmur, günlerini durmadan “*benim annemle babam vardı, onlar neredeler?*” diye ağlayarak geçirdi (Müftüoğlu, 1977 : 68.). Bedriye Atsız 26 Temmuz 1944’te salıverilmesine rağmen, ‘vekillik emrinde bulunma’ durumu, öğretmeni olduğu liseden Kartal Ortaokulu öğretmenliğine atanışına kadar, 23 ay sürdü. Benzer bir uygulama da, Nejdet San-çar’ın evdeşi, Balıkesir Lisesi kimya öğretmeni **Reşide Sançar**’ın başına geldi. O da 20 Haziran 1944 günü, ‘ve-killik emrine’ alındı. O işkenceden, 20 Ekim 1944’te, kendisine haber verilmeden Zonguldak Lisesi kimya öğ-retmenliğine atanarak

kurtuldu¹¹ (Sançar, 1947 : 12-13.). Her ikisi de çok az miktardaki ‘vekillik emri’ aylığı ile geçinerek yaşamağa çalıştılar. Bazen o bile verilmedi.

Gözaltılı / tutukluların sivil olanları, Sirkeci’deki ünlü Sansaryan Hanı’nın çatı katındaki, bir yatağın zor sığıdığı, -varsa- penceresi tavandaki küçük bir delikten ibaret, 15 watt’lık lâmba ile aydınlatılan hücrelerde tutuluyorlardı. Tahta bir kerevet üzerindeki yataklar kir ve pislik yüklü idi. İçlerinde bit, pire, tahtakurusu gibi haşere orduları dolaşıyordu. Bir de oralara bazen ikinci bir sanık adayı getiriliyor, onun içerideki ile birlikte kalması isteniyordu. Sonradan gelenlerin arasında yabancı, komünist olanlar vardı. (Yüksel, 1947 : 2. S.). Tek kişilik dar yatağa iki kişinin sığması mümkün olmadığı için, biri yatarken öbürü ayakta, uyanık kalmak zorunda idi. O kattaki, suyu çok-lukla akmayan tek helâya gitmek, koridordaki tek lava-boyu kullanmak da başka işkencelerden idi. Kimi nöbetçi polisler o yöndeki isteklere çoklukla cevap vermezler, insanları saatlerce bekletirler, korkunç sıkıntılar içinde bırakırlardı. Sonradan bir de kattaki tek helânın kapısını, ihtiyaç giderirken bile, sürekli açık tutturma işkencesi başlatılmıştı.

Çoğu tutuklunun günlük yiyeceği üç yüz gramlık bir ekmekten ibaretti. Yemek, ancak parası olan için, dışarıdan getirilebilirdi; ama çoğunun parası yoktu. Bu ma-nevî baskılarla yetinilmiyor, bazı tutuklulara başka maddî işkenceler de uygulanıyordu:

Bunlardan biri, tutukluyu Sansaryan Hanı’nın bodrum katındaki “**mezarlık hücresi**”nde konuk etmektir. Duvarlarından lâğım suları sızan, tabanları vıcık vıcık çirkef olan, yatılacak yeri taş bir çıkıntıdan ibaret bulunan bu beş yerden birinde **Atsız**, bir hafta süreyle çile doldurdu. Hücreye konulurken yanında olan şapkası, bir haftada küf bağlamıştı.

Başka bir etkili işkence yöntemi, hoş gitmeyen ifade-ler veren ve/ya hazır yazılı ifadeleri imzalamayan sanık adaylarını, “**tabutluk**” veya “**mutena hücre**” denilen, dik tutulan tabut biçim ve oylumundaki oyuklara tıkmaktır. Bunlar, çatı katındaki hücrelerin 19 ve 20 numaralı olan-ları idiler. Derinliği 40’ar, genişliği 50’şer sm. olan bu oyukların yüksekliği

¹¹ Reşide Sançar, Zonguldak’a atandığı kendisine duyurulmadığı için oradaki görevine ancak iki ay sonra başlayabildi. Bu atamayı, sorgu-lama için Zonguldak’tan İstanbul’a gelen Ziya Özkaynak aracılığı ile öğrenebilmişti.

2,5 m. idi; tavanında 1500 watt'lık ışık veren ampuller, duvarlarında kalın zincirler vardı. Yola getirilmesi düşünülen gözaltılı-tutuklu oraya ayakta olarak sokulur, kollarından ve bacaklarından zincirlerle bağlanarak duvara asılır, kapısı kapatıldıktan sonra tepe-deki ışık yakılır, işkence edilen "pes" edinceye veya bayı-lıncaya kadar orada tutulurdu. Türkçülerin bu tabutluklar- da aç ve susuz, 48 saat kalanları veya orada birkaç kez konuk edilenleri vardı (Tanyu, 1950 : 19.). Böylece mad-dî işkencenin en korkunçlarından biri daha gerçekleşmiş olurdu. Türkçülerden o işkenceye, **Reha Oğuz Türkkkan, Orhan Şaik Gökyay, Hikmet Tanyu, Hamza Sadi Öz-bek** ve --sonradan salıverilmiş olmasına rağmen-- **Os-man Yüksel** lâıyk görülmüştü. Tabutlukların bir görevi de, gözaltılı / tutuklulara gösterilip, istenilen ifadeyi ver-mezlerse oraya tıklacakları tehdidinin yapılmasına, göz-dağı verilmesine hizmetti.

Dayak, falaka, küfür yaygın işkence türlerindendi. Bun-lardan nasiplenen birçok Türkçü sanık adayı vardı. Onla-rın biri **Sait Bilgiç**, bir diğeri de --sonradan sanıklıktan kurtulmuş bulunan-- **Mehmet Külâhlıoğlu** idi. **Hikmet Tanyu**'ya uygulanan başka bir işkence, başına tabanca dayanarak yapılan tehdit idi. İşkencelerden Prof. Dr. **Zeki Velidî Togan**'ın payına da verildiği hücreyi haşereler-den temizlemek düştü: İlk günlerinde oradaki bitler or-dusu, onu gece boyunca uyutmadı; O da öldürebildik-lerini, kanlarını hücrenin duvarına, askerî kıta düzeninde sıra ile aktararak belirtti. Ayrıca, iki gün aç ve susuz bırakıldı. Bu aç ve susuz bırakma işkencesi sıklıkla herkese uygulandı. (Tanyu, 1950 : 7-8.; Müftüoğlu, 1977 : 81-97.).

Tophane'deki Askerî Cezaevinde tutulan sanık adayları bu tür maddî işkencelere uğramadılar. Fakat onlar da "ih-tilâttan" ve okumadan yasaklı idiler. Hücreleri dar, hava-sız ve tek kişilikti. Yatakları, Sansaryan Hanında bulu-nanları gibi eski, tiksiniyecek kadar pisti. **Hasan Ferit Cansever**, verildiği hücredeki yatağa giremediği için, du-rumu öğrenilip evinden yatak gönderilinceye kadar, üç gün, bir tabure üstünde uyumağa (tünemeğe) çalışmak zorunda kalmıştı. Ötekiler ise, böyle bir imkânları bulun-madığı için, çaresiz, o yataklarda yatmak zorunda kaldı-lar. **Alparslan Türkeş**, oradaki işkenceleri, "*Hücrenin rutubeti, ışıksızlık, güneş yüzü görememek, bir şey oku-yamamak, atalet beni yıpratmıştı.*" sözleri ile belirtir. (Müftüoğlu, 1977 : 95).

İstanbul 1. Sıkıyönetim Mahkemesince yürütülen Türk-çülük dâvâsının bir duruşmasında, sanıklar ilk soruştur-malar sırasında Emniyet Müdürlüğü'nde yapılan işken-celerden yakınınca, kendisi de o işkencelerin uygulayıcı-larından olan ünlü savcı **Kâzım Alöç**,

-“Efendim, biz bunları huzurunuzda misafir olarak değil, hü-kûmeti devirmek isteyen vatan hainleri, katiller ve caniler ola-rak sevk ettik. Kendilerini Pera Palas otelinde oturacak değil-dik. Bunları huzurunuzda reiscumhur namzedi olarak da çıkar-madık. Onun için elbette her nevi zulmü görmüşlerdir ve göre-ceklerdir.” (Orkun. 01.12.1950 : 9.)

diyerek yapılan işkenceleri açık bir dille itiraf etti. Fakat bu sözler, sanıkların “Biz vatan haini değiliz. Bu sözleri aynen savcıya iade ederiz” biçimindeki karşı çıkmalarına ve sanık avukatlarından **Kenan Öner**'in

-Huzurunuzda muhakeme edilmekte olan vatandaşlar henüz hükümlü olmayıp sadece sanık durumundadırlar. Savcının bu sözleri söylemeye hakkı yoktur. Lütfen, savcı Kâzım Alöç'ün bu beyanlarının aynen zabta geçirilmesini talep ederim.”

yolundaki ısrarlarına rağmen, isteği duruşma tutanağına geçirilememişti. Oysa, dâvâlar sonunda bütün sanıklar aklanacak, savcının itham ve itirafları acı bir ‘şecaat arzı’ olarak kalacaktı (Müftüoğlu, 1977 : 182-183.).

İşkenceler konusu, gerek 07 Eylül 1944 günü başlayan dâvânın duruşmaları sırasında, gerek 1947'deki Öner-Yücel Davasında, gerekse daha sonraki yıllarda sıkça söz konusu oldu. Ayrıca, ‘Türkçülük Dâvâsı’nın ilk soruştur-maları sırasında 15 çeşit işkence uygulandığını belirleyen **Hikmet Tanyu** (1950 : 7-8.), uzun uğraşları sonunda, işkence ve zulümlerin dâvâ konusu yapılmasını başararak bunları yapanların yargılanması yolunu açtı. Fakat işken-ceciler, 1950 yılında Demokrat Parti iktidarının çıkardığı af kanunundan yararlanıp yargılanmaktan kurtuldular (Tanyu, 1950 : 1-48.).

III. BÖLÜM

TÜRKÇÜLÜK DÂVÂSÎ ve EVRELERİ

Önce de belirtildiği gibi, Türkçülük Dâvâsı'na İstanbul Sıkıyönetim Mahkemelerinde bakıldı. Dâvâ, I. Sıkıyöne-tim Mahkemesi, Askerî Yargıtay ve II. Sıkıyönetim Mahkemesinde, üç evreli olarak görüldü.

1. Sıkıyönetim Mahkemesi evresi

Türkçülük dâvâsının ilk evresi, dört ay süren, onlarca kişinin sorgulandığı işkenceli bir sorgulama sürecinden sonra, **07 Eylül 1944** Perşembe günü İstanbul I. Sıkı-yönetim Mahkemesi'nde başladı. Dâvâ Tophane'deki bir yapıda görülecekti. Mahkemenin başkanı Tümgeneral **Yusuf Ziya Yazgan**, duruşma yargıcı Yarbay **Cevdet Erkut**, üçüncü üye ise Albay **Galip Kaan**'dı. İddia ma-kamında ise, işkenceli sorgulama sürecinin ünlü savcısı **Kâzım Alöç** bulunuyordu.

Mahkemeye sunulan dâvâ dosyasında, yer alması ola-ğan belgelerden başka, daha önce İçişleri Bakanlığı'nca kurulan ve başkanlığını, ne hikmetse, Hasan-Âli Yücel'in yaptığı Kurulun hazırladığı bir rapor da bulunmaktaydı. Dâvâ dosyasına konulması istenerek, İçişleri Bakanı **Hil-mi Uran**'ın imzasını taşıyan bir yazı ile Sıkıyönetim Ko-mutanlığına gönderilen bu raporda, milliyetçi-Türkçü ya-yınlara karşı alınacak tedbirler belirleniyor, milliyetçi-Türkçü olarak bilinen 47 kişinin de adı listeleniyordu. Belgenin, açılan dâvâ ile ilgisini anlamak güçtü. Ancak onun, duruşmalar sırasında ihtiyaç duyulacak "yeni sanıklar" için ipucu sağlamak ereği ile ve H.-Â. Yücel'in telkini ve işbirliği ile hazırlandığını tahmin etmek güç değildi. Lis-tenin, tanınan veya hepsi de ilerde önemli devlet görev-leri ve

hizmetleri üstlenecek olan bu kişilerin Mahkeme-ye jurnal edilmesi anlamı taşıdığı açıktı.¹² Rapor, aynı zamanda Yücel'in Türkçülük düşmanlığını gösteren tipik bir belge idi.

Soruşturmalar sonunda 26 Türkçünün mahkemeye ve-rilmesi kararlaştırıldı. Fakat 3'ünün dosyası ayrıldığı için dâvâ 23 sanıklı olarak başladı. Son soruşturma kararında-ki sıra ile, duruşmalara alınan sanıklar şunlardı:

Zeki Velidî Togan (10.01.1890-26.07.1970), **Hasan Fe-rit Cansever** (1891-29.06.1969), **Hüseyin Nihal Atsız** (12.01.1905-13.12.1975), **Alparslan Türkeş** (25.11. 1917-04.04.1997), **Nejdet Sançar** (01.05.1910-21.02. 1975), **Fethi Tevetoğlu** (31.01.1916-27.11.1989), **Orhan Şaik Gökyay** (16.07.1902-02.12.1994), **Reha Oğuz Türkkan** (1920-), **Hüseyin Namık Orkun** (1902-23. 03.1956), **Sait Bilgiç** (01.07.1920-13.08.1988), **M. Zeki Özgür** (Sofuoğlu, 24.07.1922-), **İsmet Tümtürk** (06. 06.1916-26.02.1998), **Hikmet Tanyu** (09.01.1918-07. 02.1992), **Hamza Sâdi Özbek** (01.03.1914-06.11.1971), **Muzaffer Eriş** (26.01.1915-02.03.1996), **Cebbar Şenel** (01.07.1922-07.02.1995), **Nurullah Barıman** (1919-2006), **Cihat Savaşfer** (? - ?), **Fazıl Hisarcıklı** (1919-01.09.1973), **O. Yusuf Kadıgil** (? - ?), **Fe-himan Altan** (Tokluoğlu, 1922-), **Cemal Oğuz Öcal** (1913-1971), **Saim Bayrak** (1916- ?),¹³ [Sanık olması öngörülen fakat Almanya'da buldukları anlaşılın Doğu Türkistanlı **Nuriman Karadağlı** ve eşi **Ahmet Karadağ-ı**'nın ile adresi bilinmediği için kendisine ulaşılamayan **Heybetullah İtil**'in dosyaları ayrılmıştı. H. İtil, duruş-malara ve sanıklar arasına daha sonra, 24. sanık olarak, katıldı.]¹⁴.

¹² Bu rapordaki Türkçülerin adlarına ilişkin liste için, *bk.* V. Ek

¹³ Bugün, o sanıklardan yalnızca **Sofuoğlu**, **Tokluoğlu** ve **Türkkan** hayattadır. Kendilerine Tanrıdan sağlıklı ve uzun ömürler dileriz.

¹⁴ **Heybetullah İtil**'in 24. sanık olarak Tophane Cezaevinde bulun-duğu **Orkun**, 8 (24.11.1950), 9. s'daki, tutuklular arasında bir yarış-maya ilişkin anıda adı verilen katılanlar listesinde açıkça görülmektedir. Bu bakımdan, dâvâda yargılananların sayısı, genelde kabul edilenin aksine, 23 değil, 24'tür. İtil, dâvâya sonradan katılmıştır.

Duruşmanın ilk gününde, Savcı **Kâzım Alöç**'ün "Son Soruşturma Kararı"nı okumasından sonra, basın mensup-larına, bu kararın eklendiği, Türkçüleri suçlayan bir "res-mî tebliğ" dağıtıldı. İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nca çı-karılan bu tebliğde;

"İrkçılık-Turancılık gayretleriyle gizli 'cemiyet' kurarak, millete ve vatana karşı hıyanet hareketine teşebbüs ettikle-rinden dolayı, tahkikatları mevkufen yapılan şahıslar hakkında alınan son tahkikat kararı umumî efkâra, aynıyle arz olunur."

deniyordu. Dâvâya başlanırken sanıkları, peşin olarak suçlayan bu belge, dâvâ gelişim ve sonucunun nasıl ola-cağını açıkça gösteriyordu. Bu tebliğe bağlı karar ise;

"Teşkilâtı Esasiye Kanununun ana vasıflarını ihlâlâ ma'tuf ırkçılık, Turancılık gayesiyle gizli cemiyet kurarak faaliyet ve harekete geçtikleri anlaşılın eşhas hakkında Örfî İdare Ko-mutanlığınca yapılan tahkikatta;

Bugünkü rejimimize ve vatandaşlarımızın hakikî milliyetçilik hislerine aykırı umdeleri ve bu umdelere varmak için gizli cemiyetleri, faaliyet programları, teşkilât ve propaganda or-ganları, hattâ muhaberelelerini gizli tutmaya ma'tuf şifre ve parolaları olduğu, memleketin muhtelif muntukalarında ve bil-hassa her çeşit terbiye müesseselerinde masum gençlerin mil-liyetçilik, vatanseverlik duygularını istismar ederek kendilerine taraftar toplamak ve bu suretle hükûmeti devirerek hedeflerine ulaşmak için devamlı ve sistemli bir faaliyet sarfettikleri ve memlekete zararlı ideolojilerini tahakkuk ettirmek yolunda muhtelif gruplar halinde çalıştıkları anlaşılmıştır.

Memleketin emniyeti aleyhine bu gizli cemiyetleri kendi mak-satlarına göre tevcih etmek isteyen yabancı teşekküller de ha-reketsiz kalmamış ve bu suretle içten beliren fesat ve hıyanet hareketlerinde dış unsurların tesir ve müdahalesi de görün-müştür"

girişinden sonra, sanıkların dâvâya dayanak olduğu ileri sürülen düşünce ve eylemleri, her birine ayrılan alt bö-lümlerde açıklanmış, ardından da verilmesi istenen ceza-lar belirtilmişti (Müftüoğlu, 1977 : 118-166).

Kimliklerin belirlenmesi ve "son soruşturma kararı"nın okunması ile bitirilen ilk oturumu izleyen dâvâ sürecinde, savcı ve mahkeme başkanı ile sanıklar arasında sıkça, sert tartışmalar yapıldı. Bu arada, hepsi de Tophane'deki, da-ha önce asker sanıkların bulunduğu Askerî Cezaevine getirilmiş olan Türkçülerin, aynı semtteki, mahkeme salo-nunun bulunduğu yapıya, süngülü jandarmalar arasında götürülmesi de vahim ve sıkça yinelenen

işkencelerdi (Tanyu, 1950 : 9.). 66 oturum süren bu dâvâda, çetin sorgulama ve savunmalardan sonra, **29 Mart 1945 Per-şembe** günü verilen kararla, Prof. Dr. **Zeki Velidî Togan, Hüseyin Nihal Atsız, Reha Oğuz Türkkan, Nurullah Barıman, Cihat Savaşfer, Nejdît Sançar, Dr. Fethi Teve-toğlu, Alparslan Türkeş, Cebbar Şenel ve Cemal Oğuz Öcal**'a 10 yıla kadar uzanan değişik hapis ve sürgün cezaları verilmiş, öteki sanıklar aklanıştı.

Askerî Yargıtay evresi

Bunun ardından dâvâ Askerî Yargıtay'a taşındı. Yüksek Mahkeme 1. İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi'nin bu kararını "usûl ve esas yönünden" bozdu; tutuklu sanıkların hemen salıverilmesini ve dâvânın 2. Sıkıyönetim Mahkemesinde görülmesini kararlaştırdı. Bu karar, **26 Ekim 1945** günü, yıldırım telgrafı ile İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığına bildirilerek tutukluların hemen salıverilmesi sağlandı. Böylece, kimi Türkçüler için 1 yıl beş buçuk ay süren çileli zindan hayatı sona erdi.

Askerî Yargıtay'ın 87 sayfa tutan kararında, her sanığın durumu ve kendisine yöneltilen suçlamalar ayrı ayrı değerlendirilerek, onların her biri için ayrı aklama kararı verilmesi öngörülüyordu.

2. Sıkıyönetim Mahkemesi evresi

Türkçülük dâvâsının 2. Sıkıyönetim Mahkemesi'ndeki duruşmalarına **26 Ağustos 1946** Perşembe günü başlandı. Mahkemenin başkanı Tümgeneral **Yaşar Yeniceoğlu**, duruşma yargıçları General **Şevki Mutlugil** ve üye Yarbay **Ömer Köprülü** idi. Hâkim Yüzbaşı **Mehmet Ünlü** de savcı olarak bulunuyordu. Duruşmalara, ilk soruşturma kararı ile dosyaları ayırıldığı için 1. Sıkıyönetim Mahkemesince yargılanamayan ve Almanya'dan yurda dönmüş bulunan **Nuriman-Ahmet Karadağlı** çifti de "sanık" olarak katıldı. Duruşmalar boyunca, zamanın İstanbul Valisi **Lütfi Kırdar**'ın da aralarında bulunduğu birçok yeni tanık da dinlenildi. **31 Mart 1947**'deki son duruşma-da, "**bütün sanıkların beraatine**" karar verildi.

2. Sıkıyönetim Mahkemesi'nin bu kararı Adli Âmirlik-çe temyiz edilmiş ise de Askerî Yargıtay bu isteği ret ederek Mahkemenin kararını onaylamış, ardından gelen "tas-hihi

karar” isteği de kabul edilmemişti. Böylece, **pek çok sıkıntılara ve ilelere mal olan tarihî dâvâ Trkle-rin, dolayısıyla Türkçülüğün aklanması ile son buldu.**

Bu sonuç, elbette, dâvâyı “icat eden” ve onu Türkçülere zulüm için bir âlet olarak kullananları, özellikle de Cum-hurbaşkanı **İnönü**’y ve Maarif Vekili **Yücel**’i, hiç memnun etmedi. İnönü, bundan kaynaklanan kızgınlığını, bu karardan sonraki, belki de özellikle yaptığı bir Askerî Yargıtay ziyaretinden, Mahkemenin başkanı ve kendisi-nin kırk yıllık arkadaşı olan Orgeneral **Ali Fuat Erden**’in odasına uğrama nezaketini göstermeden ayrılarak ortaya koymuştu. Zaten, **Erden** Paşa ile Askerî Yargıtayın teki yeleri Tümgeneral **Kemal Alkan** ve Tuğgeneral **İsmail Berkok**, kısa süre sonra emekliye ayrıldılar (Müftüoğlu, 1974 : 197-201). Yücel ise, o yenilginin öcünü, aklanan öğretmenlerin işlerine dönmesini engelleyerek aldı.

IV. BÖLÜM

İLGİLİ BAŞKA DÂVÂLAR

Türkçülerin dâvâ serüveni bu dâvâ ile bitmemişti. Daha sonra açılan iki dâvâ da serüveni sürdürür nitelikte idi. Bunların biri çoğu Türkçülerin tank olarak katıldığı “**ner-Yücel dâvâsı**”; öteki ise Hikmet Tanyu’nun a-mağa çalıştığı, fakat olası sanıkların 1950 yılında çıkan af yasasından yararlandığı “**İşkenceler dâvâsı**” idi.

ner-Yücel dâvâsı

Bu dâvâ, zamanın İçişleri Bakanı şükrü Sökmensüer’in TBMM’de yaptığı bir konuşmada, Mareşal **Fevzi ak-mak**’a yönelttiği bir suçlamadan kaynaklandı. Bakan, 28. 01.1947 günü, TBMM’de bir sözlü soruyu cevaplariken, o sırada milletvekili olan Fevzi akmak’ın “*bilerek veya bilmeyerek komünist faaliyetlerine iştirak ettiğini*” söyle-mişti.

Buna karşılık Mareşal da 05.02.1947’de gazetelere verdiği demeçte, kendisinin komünizme karşı ve onunla mücadele eden bir kimse olduğunu söyledikten sonra,

-“Ben daha işbaşında iken eski bir Millî Eğitim Bakanı’nun bu faaliyeti destekleyen hareketinden dolayı hükûmeti ikaz et-tim. Kimse kulak asmadı ve sonra da Hamidiye Köy Ensti-tüsü’ndeki komünist yuvasından bahsettiler”

demişti. Bunun üzerine **Ulus** gazetesinde Çakmak’a hita-ben bir açık mektup yayımlayan Hasan-Âli Yücel (1947 : 1.), “*O eski bakan ben miyim?*” diye sordu. Bu soruya karşılığı, başka bir açık mektup ile, **Kenan Öner** (1947 : 1) verdi: “*Evet, o Maarif Vekili, sizsiniz!..*” Bunu Hasan-Âli Yücel, 22 .02.1947’de başka bir açık mektup ile ce-vaplandırdı ve Kenan Öner’i mahkemeye verdiğini açık-ladı. İşte, “**Öner-Yücel Dâvâsı**” diye bilinen; Avukat **Kenan Öner** ile birlikte **Yeni sabah** gazetesi sahibi ve Yazı İşleri Müdürü **Cemalettin Saracoğlu**’nun da sanık olduğu “neşren hakaret dâvası” böyle başladı.

Dâvâya 17 Nisan 1947 günü, Ankara 3. Asliye Ceza Mahkemesi’nde başlandı. Yargıcı **Saffet Unan**, savcısı **Abdullah Pulat Gözübüyük** olan dâvâ, “Türkçülük dâ-vâsı”nın devamı gibiydi: o dâvanın kimi sanıkları ile kimi başka Türkçüler bu dâvâda tanık olarak dinlendiler. Türk-çülük dâvâsının ilk soruşturma evresinde Türkçülere ya-pılan işkenceler de Öner-Yücel dâvâsında önemli bir yer tuttu. Kendisine “ispat hakkı” tanınan Kenan Öner, Millî Eğitim Bakanının himaye ettiği komünist etkinliklerini ve komünistleri ortaya koyacak 27 istekten oluşan bir dilek-çeyi, durumun ilgili kurumlardan sorulması dileği ile, Mahkemeye sundu. Mahkeme bunların 24’ünü kabul ede-rek işleme koydu.

Öner-Yücel dâvâsının başlıca tanıkları **Orhan Şaik Gökyay, Hüseyin Nihal Atsız, Osman Yüksel, Hüseyin Namık Orkun, M. Zeki Sofuoğlu, Adnan Ötüken, Hikmet Tanyu, Zeki Mesut Alsan, Sait Bilgiç, Nejdet Sançar, İsmet Tümtürk, Necdet Özgelen, Selâhattin Ertürk, Ziya İlhan (Zaimoğlu), Nurullah Barıman, Halûk Karamağaralı, Sururi Ermete, Ziya Karamuk, Rüknettin Nasuhioğlu, Ali Soylu** idiler. Dâvâ, o tanık-ların anlattıkları ile Kenan Öner’in Mahkemeye sunduğu listede belirtilen olaylara ilişkin sorulara ilgili kurumların verdiği cevaplar göz önüne alınarak sonuçlandırıldı. Din-leyicilerin ve basının büyük ilgi gösterdiği dâvânın kararı, **19 Kasım 1947** günü okundu ve Kenan Öner ile Cema-lettin Saracoğlu’nun **beraat** ettikleri açıklandı. Yargıtay’a taşınan

karar, yargılama sırasındaki bazı eksiklikler gerekçe gösterilerek bozuldu. Dâvânın bu 2'nci görülüşü sonunda, Mahkeme kararında ısrar etti. Yargıtay'ın 2'nci bozma kararından sonra başlayan 3'üncü dâvâ sürecinde Kenan Öner uçmağa vardığı için, yük öteki sanık Sara-coğlu üzerinde kalmıştı. Fakat o dâvâ ile ilgilenmedi. Mahkeme, az bir ceza verip onu da erteleyerek olayı kapattı (Müftüoğlu, 1977 : 208-268.).

İki ünlü siyasetçi arasındaki Öner-Yücel Dâvâsı kamu oyunda büyük ilgi gördü, kalabalık dinleyicilerce izlendi ve basın organlarına da geniş ölçüde yansdı.

Dâvâ dolayısıyla Kenan Öner, *Öner-Yücel dâvası* (İs-tanbul, 1947. 159 s.) ve *Öner-Yücel dâvası, 2* (İstanbul, 1947. 250 s.); Hasan-Âli Yücel de *Dâvam* (Ankara, 1947. 155 s.) ve *Hasan-Âli Yücel'in açtığı dâvalar ve netice-leri* (Ankara, 1950. 256 s.) adlı kitapları yayımladılar.

İşkenceler dâvâsı

Türkçülük dâvâsı sanıklarından **Hikmet Tanyu**, o dâ-vânın hazırlık evresinde en çok ve değişik işkenceler gö-renlerden biri idi. Dâvânın duruşmaları sırasında konuyu dâvâ tutanaklarına geçirtmeyi bir türlü başaramamıştı. Bu durum karşısında, Türkçülük dâvasından beraat etmesin-den sonra, işkenceciler hakkında dâvâ açılmasını sağlamak için ısrarlı, değişik girişimlerde bulundu. Açacağı dâvâ elbette kendi mağdurluğuna dayalı özel bir dâvâ olacaktı. Fakat o dâvâda, elbette, bütün Türkçülere uygulanan iş-kenceler de ele alınacaktı. Açılacak dâvânın olası sanık-ları, elbette, Türkçülük dâvâsının işkencecileri idiler. Fakat, onlar hakkında dâvâ açılabilmesi için, bağlı olduk-ları bakanlıkların izni gerekliydi. Ancak, o günlerin şart-ları içinde bu mümkün değildi. O sebeple dâvâ izni Da-nıştay'da açılacak dâvâlar ile sağlanabilirdi.

Hikmet Tanyu, adlî yargı yolunu açabilmek için Da-nıştay'a birkaç kez başvurarak, sanıkların mahkeme önü-ne çıkarılmasını sağlayacak kararı ancak 05 Şubat 1950'-de elde edebildi (Tanyu, 1950 : 22-44.). Fakat, 14 Mayıs 1950'deki iktidar değişikliğinden sonra çıkarılan af yasa-sı, açılacak işkenceler dâvâsının sanıkları için de af ge-tirdiği için, yargılanmaları mümkün olmadı. Böylece, beş yıllık hukuk savaşı, işkencecilerin "yargılanması gerek-tiği" kararı ile noktalanmış oldu.

Hikmet Tanyu, Bu dâvâyâ ilişkin çabalarını ve Danış-tay'a sunduğu dilekçelerin metinlerini *Türkçülük davası ve Türkiye'de işkenceler* (Kayseri, 1950. 48 s.) adlı bir kitapçıkta topladı.

VI. BÖLÜM

TÜRKÇÜLÜK DÂVÂSÎ'NİN

BAZI SONUÇLARI

Türkçülük Dâvâsının birtakım siyasî, toplumsal ve dâ-vânın sanıkları olan veya olmayan Türkçüleri ilgilendi-ren sonuçları oldu. Bunları şöyle özetleyebiliriz:

Siyasî sonuçlar

Türkçülük ve Öner-Yücel dâvâlarında sıkça dile getiri-len işkenceler ve özellikle tabutluklar konusu, 14 Mayıs 1950 seçiminde muhalefetin başlıca propaganda malzemelerinden idi. Bu, İnönü'nün yönetimindeki¹⁵ Cumhuri-yet Halk Partisi'nin o seçimi kaybetmesinin başlıca et-kenlerinden biri oldu. Özellikle seçimi kazanan Demokrat Parti, bütün propaganda etkinliklerinde bu konuyu sömü-rürcesine kullandı. Büyük gürültü ve suçlamalarla açılan, akla aykırı işkencelerle sürdürülen bu dâvâ, İsmet İnönü'-nün bütün istek ve çabalarına rağmen, Türkçülerce kaza-nılmış; onlara karşı **devlet terörü** estirenler için, tam bir hezimet olmuştu. Bu sonuçla **İnönü**, büyük bir zevkle kullana geldiği "Millî Şef" sıfatını ebediyen yitirdi. Par-tisi de bir daha "tek başına" iktidara gelemeydi. Kendi ye-

¹⁵ O yıllarda Cumhurbaşkanları, partilerindeki görevlerini sürdürebil-mekte idi.

tiştirdiği bir partilinin (Bülent Ecevit'in) Parti Kurulta-yında kendisini yenmesi üzerine, kurucularından olduğu CHP'den de ayrılmak zorunda kaldı. 03 Mayıs 1944 ve Türkçülük dâvâsı sürecinin baş rol oyuncusu **Hasan-Âli Yücel** ise, 1946 yılında Maarif Vekilliğinden, 1950'de de milletvekilliğinden ayrılma acısını tattı. 1950 seçimlerin-de milletvekili adayı olan, Türkçülere yönelik devlet terö-rünün öteki uygulayıcılarından Falih Rıfki Atay, Sait Koçak gibi kişiler de seçimi kaybettiler. Buna karşılık seçim, dâvânın sanıklarından **Sait Bilgiç** ile Prof. **Remzi Oğuz Arık**, **Ârif Nihat Asya**, Dr. **Cezmi Türk** gibi bir-çok milliyetçi adayın milletvekili seçilmeleri ile sonuç-landı (Tanyu, 1950 : 20., Sefercioğlu, 2001 : 43/19). O arada, 03 Mayıs 1944 sonrası devlet terörünün baş uy-gulayıcılarından olup adı bir casusluk olayına karışmış bulunan ünlü Ankara valisi **Nevzat Tandoğan** da intihar etmiş veya öldürülmüştü (Müftüoğlu, 1977 : 263-264.)

Toplumsal sonuçlar

Türkçülük dâvâsının ilk soruşturma ve I. Sıkıyönetim yargılaması sürecinde ortaya çıkan en önemli toplumsal sonuç, “yargı güvenilirliği” sorunudur. Bu sürecin başlan-gıcında, Üç Mayıs olayı Ankara'da yaşandığı ve ilk gö-zaltılar orada yapıldığına göre, buna yönelik dâvâya hu-kuken Ankara mahkemelerinden birinin bakması ve dâvâ konusunun “izinsiz yürüyüş ve gösteri” olması gerekirdi. Oysa dâvâ, hukuk ve yasa kuralları gözetilmeden, İstan-bul'daki Sıkıyönetim Mahkemelerine aktarılmış; “İrkçilik ve Turancılık” yaftası ile bir rejim dâvâsına dönüştürül-müştü.

Türkçülük dâvâsının sonuçlarından biri de, önemli bir toplum sorunu olan ve özellikle emniyet ve yargı kurum-larında yaygın bulunan “**işkence**” sorununun kamuoyu-nun malı konumuna gelmesidir. Türkçülük ve ardından gelen Öner-Yücel dâvâlarının görülmesi sürecinde sık sık dile getirilen bu toplum sorunu, basın da ilgi göstermesi ile, kamuoyunca da benimsendi. Sonraki yıllarda, millet-lerarası telkinlerin de zorlaması ile, işkenceyi engelleyici toplumsal ve yasal önlemler alındı. Böylece, bu insanlık dışı, insan haklarına aykırı uygulamalar, büyük ölçüde sona erdi (Sefercioğlu, 2001 : 17.)

Türkçülük dâvâsına yol açan Atsız'ın “Başvekil Sara-coğlu Şükrü'ye açık mektup”ları, o mektupların yayım-landığı **Orhun** dergisinin kapatılmasına sebep olmadı. O sırada çıkmakta olan Reha Oğuz Türkkân'ın **Gökbörü**'sü, Fethi Tevetoğlu'nun **Kopuz**'u, Remzi

Oğuz Arık'ın *Mil-let*'i, Necip Fazıl Kısakürek'in *Büyük doğu*'su gibi birtakım Türkçü-milliyetçi dergilerin yayınlarına son verilmesine de yol açtı. Orhan Seyfi Orhon'un çıkardığı, yayımını zengin bir Türkçü içerikle sürdüren *Çınaraltı* dergisi de, bir tedbir olarak, 03 Mayıs 1944'den sonra magazin ağırlıklı biçime dönüştürüldü ise de, 15.07.1944'de kapatılmak zorunda kaldı. Bundan sonra, bir süre hiçbir Türkçü dernek kurulamadı, hiçbir Türkçü dergi çıkarılmadı. Bu durum o tarihlerde basın özgürlüğü diye bir kavramın tanınmadığının kanıtı olma yanında, milletin bir kesimini istediğini okumaktan yoksun bırakmaya yönelik olan bir toplum sorunu idi.

Kişilere yönelik sonuçlar

Türkçülük dâvâsı aklanma (beraat) ile sonuçlanmış olmasına rağmen, özellikle Millî Eğitim Bakanlığı'nda görevli olan Türkçüler, Türkçü olmanın bedelini ödemeyi sürdürdüler. Bu bedeller, görevlerine başlatılmama, öğrenim ve/ya hizmet kıdemlerinin çok altındaki, ülkenin çok uzak yerlerindeki görevlere atanma, vb. gibi uygulamalardı. Bunların belirgin olanlarını şöyle özetleyebiliriz:

Bu tür uygulamaların en zorlusunu **Atsız** yaşadı. Kendisine 1949'a kadar görev verilmedi. O tarihte verilen görev ise, öğrenim durumuna ve mesleğine uygun olan lise öğretmenliği değil, kütüphane memurluğu idi. Bunun ereği, kuşkusuz, onu öğrencilerden uzak tutmaktı. 1950 yılındaki iktidar değişikliğinden sonra Haydarpaşa Lisesi edebiyat öğretmenliğine atandı ise de, orada ancak bir buçuk öğretim yılı çalışabildi. Ankara'da 04.05.1952 günü verdiği "Devletimizin kuruluşu" konulu konferans bahane edilerek, Süleymaniye Kütüphanesindeki sürgünlük görevine yeniden gönderildi ve emekli olduğu 1969'a kadar orada tutuldu (Sefercioğlu, 2005 : 88-102.).

Nejdet Sançar da bu tür bir uygulamadan nasibini aldı. Birkaç yıl Zonguldak Kömür İşletmesi'nde işçi-memur olarak çalıştı. M. Çelikel Lisesi edebiyat öğretmenliğine, ağabeyi Atsız gibi, ancak 1949'da verildi; 1950 yılında da Edirne Lisesi'ne gönderildi. Fakat orada çok kalamadı. Millî Kütüphane'de çalışmak kaydı ile, Ankara Gazi Lisesi edebiyat öğretmenliğine atandı ve emekliliğine iki yıl kalıncaya kadar orada çalıştı. Sonra da Gazi Lisesindeki asıl görevine geçti. Ancak, ağabeysininkinden farklı olarak, Millî Kütüphanede görevli iken, Polis Koleji'nde ve Gazi Lisesi'nde dersler verme fırsatını bulabildi.

Siyasal Bilgiler Okulu İktisat Bölümünü bitirmiş olan **M. Zeki Sofuoğlu** tutuklandığında, yedek asteğmen olarak asker-lik hizmetini yapıyordu. Cezaevinden kurtuluşunun ardından, yurt hizmetini tamamlamak için Bitlis'teki kıt'asına gitti. Ter-hisinden sonra da birkaç yıl geçici işlerde çalıştı. Öğretmenlik yapmak istediği için 1949 yılında Düziçi Köy Enstitüsünde görev aldı. Kısa süre sonra bir ilkokulun, ardından da Mersin Ticaret Lisesinin öğretmenliğine atandı. Başarılı bir öğretmen-lik ve yöneticilik hayatı yaşadı ve Millî Eğitim Bakanlığı Müs-teşar Yardımcılığından emekli oldu.

Hikmet Tanyu, tutuklandığı sırada D.T.C.F.'de Felsefe Bö-lümü öğrencisi idi; bir yandan da memurluk yaparak geçimini sağlamaya çalışıyordu. Aklanıp özgürlüğe kavuştuktan sonra hem birtakım geçici işlerle uğraştı, hem de öğrenimini sürdür-dü. 1948'de Fakültesini bitirdi ve lise felsefe öğretmeni oldu. Fakat ona öğrenim durumuna uygun bir görev verilmedi. Pı-narbaşı ve Kayseri'de ilk okul sınıf, Osmaniye Ortaokulunda Türkçe, Ârifiye İlköğretmen Okulu'nda meslek dersleri öğ-retmenlikleri yaptı. 1955 yılında, türlü engelleri aşarak, Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesine asistan odu. Orada, akademik yükselme basamaklarını kısa zamanda çıkararak profesörlüğe ve dekanlığa yükseldi.

Öte yandan, 03 Mayıs 1944 sonrasının sıkıntılarına ve üzü-n-tülerine, Türkçülük dâvâsı sanıklarının kiler yanında, o şerefe erişemeyen bütün Türkçülerin kendileri, aileleri ve yakınları da katlanmak durumunda oldular. Toplumdan soyutlanma, dışlan-ma, kuşkulu davranışlarla karşılaşma onların kaderi oldu. Bun-ların etkilerini silmek de kolay olmadı. Bu türden bakış ve davranışlar uzun yıllar boyunca sürdü.

SON SÖZ

Kimi iktidar sahiplerinin, iktidarlarını ve/ya siyasetle-rini sürdürmek için birtakım akıl almaz işlere girişmeleri ile zaman zaman karşılaşılması toplumların hayatında ka-çınılmaz bir olgudur. 1940 yıllarının CHP iktidarı da, 'altı ok' ile belirtilen ilkelerinden biri "**milliyetçilik**" olduğu halde, sırf bir siyaset yönlendirmesi yapabilmek uğruna, 1944-1949 yıllarında Türk milliyetçilerine **devlet terörü** uygulamaktan çekinmedi. Bu uygulamada bütün suçları milletlerini ve yurtlarını sevmek, onları yüceltmeğe çalış-mak olan genç aydınları en ağır işkencelere uğratmaktan, bir buçuk yılı bulan bir süre zindan azabı

çektirmekten geri durulmadı. Üç yıl süren bir dâvâ süreci Türkçülerin aklanması ile sona erse de, o sürecin manevî sıkıntıları ve yıkıntıları on yıllarca sürdü.

Bu kitapçık, 03 Mayıs 1944'te başlatılan bu terör döne-minin başlıca olaylarını, ilgi çekici yanları ile özetleye-bilmek ereğiyle hazırlandı. İstenildi ki Türk milliyetçi-lerine büyük acılar tattıran o dönem bir kez daha hatır-lansın ve genç Türkçülere anlatılsın! Böylelikle, Türkçü-lüğe reva görülen kötülükler unutulmasın. Bundan sonra olabileceklere karşı hazırlıklı olunsun!

03 Mayıs 1944 olaylarını ve ardından gelen dâvâları bu ki-tapçığın kapsamı içinde, bütün ayrıntıları ile değerlendirmek mümkün değildi. Bu kadar özetlenebildiler. Ereğimiz de, za-ten, o olayları anlatan, hatırlatan bir özet sunmak ve ileride yapılacak araştırmalar için ipuçları vermektir. Umarız, bu sağ-lanabilmiştir. Tanrıdan, Türk milliyetçilerine böyle başka üzüntülü dönemler yaşatmamasını dileyelim ve sözümüzü **Atsız**'ın (2004 : 45-48.) 01 Ağustos 1944 günü zindandan yükselen "Selâm"ından aktardığımız bölümler ile bitirelim:

...

Gönülleri birleşenler! Selâm sizlere!
Uzarlarda dertleşenler! Selâm sizlere!
Selâm sana hücrelerde benzi solan genç!
Selâm sana ey yılları hebâ olan genç!
İstikbalim gitti diye yaslanma sakın!
İstikbalin değil rûhun Tanrı'ya yakın!
O yalancı istikbâle bir perde indir!
'Gerçek yarın' unutma ki bir gün senindir!

...

Ey ekmeği alınanlar! Selâm sizlere!
Ey rütbesi çalınanlar' Selâm sizlere'
Kardeş yahut arkadaşır diye evleri,
Ocaqları dağıtılan ülkü devleri!
Selâm size! Üstünüzde bütün bakışlar,
Bir gün olur, tarih sizi elbet alkışlar!

...

En tatlı hayâlimdir bu selâm benim,
Kırk derece sıcaklıkta erirken benim...
Çekiyoruz bunalarak, fakat ne çıkar!
Ulu Tanrı bir gün elbet bizi yarlıgar.
Bütün dünya sağırlaşsa o bizi dinler,

Onun rahmet denizinde ruhlar serinler.
Ey hırçın genç, ey güzel kız! Bırakın yası...
Yeter temiz gönüllerin bizi anması...
Toprak ana uyuturken koynunda bizi
Yarınkiler biçecektir ektiğimizi.
Yeşermesi ektiğimiz tohumların hakır,
İşte o gün ruhlarımız şâd olacaktır.
...
Haydi artık dinsin bütün ızdırapların,
Ufuklardan şanlı bir gün doğacak yarın
Güzellikle, sıcaklıkla ve ihtişamla...
Kumandasız hazır olup onu selâmla!
...

1. EK

“BAŞVEKİL SARACOĞLU ŞÜKRÜ’YE

AÇIK MEKTUP”¹⁶

Sayın Başvekil,

Hem Türkçü, hem de Başvekil olduğunuz için size bu açık mek-tubu yazıyorum. Yalnız Başvekil olsaydınız bunları yazmak emeğine katlanmazdım. Çünkü Türkçü olmayan bir Başvekile hitap etmenin ne kadar boş olduğunu bilirim. Yalnız bir Türkçü olsaydınız yine yazmağa lüzum görmezdim. Çünkü faydasız kalacak olduktan sonra, sizden daha eski Türkçülerle yurdun dertlerini her zaman konu-şabilirim. Fakat Türkçü olarak idare makinesinin başında olduğunuz için sizinle konuşmaktan faydalar doğabileceğine inanıyor, onun için size hitap ediyorum.

Millet Meclisinde 5 Ağustos 1942 günü verdiğiniz nutukta; “*Biz Türküz, Türkçüyüz ve daima Türkçü kalacağız. Bizim için Türkçülük bir kan meselesi olduğu kadar ve lâakal o kadar bir vicdan ve kültür meselesidir*” demiştiniz. Türk tarihi ile uğraşmış bir münevver olarak söyleyebilirim ki, ne ırkımızın ne de devletimizin tarihinde, Türk milliyetçiliği resmî bir ağızdan bu kadar kesin sözlerle hiçbir zaman açığa vurulmamıştı. Bu sözlerin Türkçü çevrelerde nasıl sevinçle kar-şılandığını anlatmağa lüzum yoktur. Fakat aradan bir buçuk yılı aşan bir zaman geçtiği halde, biz, bu Türkçülüğün iş alanına geçmediğini görmekten doğan bir sıkıntı içindeyiz. Fikirler iş haline geldiği za-man mânâlıdır. Buna ülkü deriz. İş haline gelmeyecek fikirler ise ham hayalden başka bir şey değildir. Yetmiş yıldan beri işlene işlene bugünkü duruma erişen kuvvetli Türkçülüğün artık tatbikat alanında da kendisini göstermesi zamanı elbette gelmiştir. İşte bu satırların güttüğü istek, size, Türkçülüğün niçin yalnız sözde kalarak, bugünün imkânları nispetinde, iş haline

¹⁶ Atsız (1944 a) : 9-12

gelmediğini sormak ve Türkçülük tat-bikat sahasına geçmediği için yurdumuzun düşmanı olan fikirlerin nasıl gelişip yayıldığını anlatmaktır. Bir Başvekile hangi sıfat ve cüretle bu soruyu soruyorsun diyemezsiniz. Halkçı bir hükümetin Başvekili iseniz, mensup bulunduğunuz partinin gazeteleri tarafından birçok defa tekrarlandığı gibi, rejimimiz demokrat bir rejim ise ve siz de birçok defa söylediğiniz gibi halk arasından yetişmiş olmanın gururu belirten sözlerinizde samimi iseniz ve Millet Meclisi'nin âzâ-ları hakikaten bizim vekillerimiz iseler, siz de bir Başvekil, halk ada-mı, demokrat, halkçı ve Türkçü olmak dolayısıyla beni dinlemeğe mecbursunuz. Yok, bunlar doğru değil de birer gösterişten ibaretse, şüphesiz, benim bu hitabım cüretkarlığı da aşan bir küstahlıktır ve bunun ilk karşılığı da **Orhun**'un susturulmasıdır.

Sayın Başvekil!

Esefle söylemeğe mecburum ki, Türkçülük nazariyat sahasında kalmağa devam ederken, bu milletin ve bu ülkenin düşmanı olan solcu fikirler bazen sinsî, bazen açık yürümekte, büyümekte, pro-pagandasını yapmakta devam ediyor. Halbuki sizin Türkçü ve par-tinizin altı okundan bir tanesinin de milliyetçilik olmasına göre böyle olmaması icap ederdi. Pek uzun konuşarak esastan ayrılmaktansa, örnek vererek bugünün gerçeklerini göstermek daha doğru olaca-ğından size memleketimizin, kanunlarımızın milliyetçiliği ile, sizin Türkçülüğünüzle bağdaşması kabil olmayan olayları göstereceğim:

Bir kaç gün önce Baltacıoğlu İsmail Hakkı'nın Eminönü Hakle-vi'nde verdiği konferansta mühim bir hâdise oldu. Gazetelerin ancak mizah sütunlarında yer alan bu hâdiseyi bilmem işittiniz mi? Her-halde işitmemiş olacağımız bu vakayı ben size kısaca anlatayım:

Baltacıoğlu'nun milliyetçilik lehinde söz söyleyeceğini haber alan bazı zümreler (yani solcular, komünistler, yani vatan hainleri) bu konferansta bir hâdise çıkarmağa karar veriyorlar. Konferans günü, salonun sol tarafını (dikkatinizi çekerim!) dolduruyorlar ve konfe-ransçı kürsüye geldiği zaman lüzumundan fazla, dakikalarca süren alkışlarla ilk nümayişi yapıyorlar. Fakat bu nümayiş alkış şeklinde olduğu için kimsenin aklına kötü bir şey gelmiyor. Herkes bunu terbiyesiz bir sevgi gösterisi sanıyor. Konferansın bir yerinde Bal-tacıoğlu hoşâ giden bir jest ve teşbih yaptığı zaman herkes gülüm-süyor. Fakat sol taraf bu gülümseyişi kahkahalar şeklinde uzun za-man devam ettiriyor. Yine kimsenin aklına bir şey gelmiyor. Herkes bunu da kıt terbiyelilerin bir gülüşü sanıyor. Fakat biraz sonra, Bal-tacıoğlu Türk tiyatrosundan bahsettiği sırada yine aynı sol tarafta bir öksürme başlıyor, çoğalıyor, gürültü halini alıyor. Yine kimse bunun bir komünist nümayişi olduğunun farkında değil. Konferansçı, gürül-tüden dolayı susmağa mecbur kalıyor. Herkesin gözü öksürenlerin üstünde iken sol tarafın en arkasından bir nefer kalkıyor ve öksü-renlere doğru: "*Üniversite gençleri! Dinlemeğe mecbursunuz*" diye bağırıyor. İşte o zaman, salondakiler ilk önceki alkışın, sonraki kah-kahanın ve şimdiki öksürmelerin mânâsını anlıyor. Münevver bir Türk olduğu anlaşılın nefer elbiseli gencin sert ihtarını üzerine bir anda öksürmeler kesiliyor ve o anda işi kavrayanlardan milliyetçi bir Tıbbiyeli sağ taraftan ayağa kalkarak öksürenlere "*Namussuz komü-nistler! Milliyetçilik hakkında söz söylendiği için böyle yapıyorsunuz değil mi?*" diye haykırıyor. Tabîdir ki, haysiyet ve namusu bir burju-va uydurması

diye telâkki eden komünistlerden kimse bu tahrike aldırıyor. Yalnız kendilerine çevrilmiş olan ateşli bakışlar altında sinip susuyorlar. O zaman, Baltacıoğlu, nümayişçilere bakarak şöyle diyor: “*Korktuğum için sustum sanmayın. Sadece acıdığım için sus-tum.*” Hatip konferansına devam ediyor. Kendisine has olan belâgatle komünistliği paçavraya çeviren bir kaç söz söylüyor. Artık bu kada-rına dayanamayan ve konferansın bitmek üzere olduğunu sezen marksist taslakları salonu terk etmeğe başlıyorlar. Fakat bunu da nü-mayiş şeklinde ve kasdî bir gürültü ile yapıyorlar. Salonun dışında, holde ikişer, üçer kişilik gruplar halinde toplanan bu guruhun ara-sında, merak dolayısıyla dolaşan bir milliyetçi üniversite genci, bu taslaklardan birinin, Baltacıoğlu’ya tulumbacı ağzıyla bir küfür savurduktan sonra “... *bize milliyetçilik dolması yutturacaktı*” de-diğini işitiyor. Bu sırada içeriye resmî kılıklı dört beş polisin geldiği görülünce, taslaklar çabucak sokağa fırlayıp kayboluyorlar.

Fakat şaşılacak nokta şu ki; Halk Partisi’nin bir mebusu, Halk Par-tisi’nin bir müessesesinde vatan ve millet düşmanları tarafından tah-kir olduğu halde, kimsenin kılı kıpırdamıyor. Ne Halkevi, ne polis bir takibat veya tahkikat yapmağa lüzum görüyor. Aynı gece tıp talebe yurtlarında milliyetçiler ile solcuklar arasında başlayan mûna-kaşa dövüşe binmek üzere iken, her yerde daima görülen uzlaştırıcı tarafsızların araya girmesiyle mesele kapanıyor.

Sayın Başvekil!

İşte Türkçülüğün hâkim olduğu bir Türk ülkesinde böyle bir olay oluyor. İşin en kötü ciheti de, bu nümayiş yapanların hem üniver-siteli, hele bir çoğunun devlet parasıyla talebe yurtlarında okuyan talebeler oluşudur. Demek ki, devlet bilmeden koynunda yılan bes-liyor. Kızıl gözlü, sinsi ve zehirli yılanlar... Bu yılanlar yarın birer doktor olup yurt köşelerinde vazife aldıkları zaman ilk işleri bal-talama hareketlerine girmek olacak, vatani arkadan vuracaklar, bek-ledikleri kızıl sabahı Türkiye’ye getirecek olan yabancı ordulara ajanlık edeceklerdir. Zaten toplu ve teşkilâtlı bir halde daha şimdiden konferanslarda nümayiş yapmaları da bugünden ajanlık etmeğe baş-ladıklarının delilidir. Bu nümayiş yapanların arasında, Almanya’ya tahsile gönderilerek komünistlik yaptığı için talebe müfettişliği tara-findan geri alınan, fakat mebus amcalar sayesinde Ankara Üniver-sitesi’ne Doçent olarak giren bir komünistin iki kardeşinin bulunması da bilmem ki ibretle bakılmağa değmez mi?

Acaba böyle bir vaka başka bir ülkede olabilir miydi? Rusya’da marksizme, Almanya ve İtalya’da milliyetçiliğe aykırı en ufak bir hareket nasıl karşılık görürdü?

Hattâ şu küçük Bulgaristan’da Bulgarlık aleyhinde bir söz veya hareket tasarlanması nasıl karşılanırdı? Herhalde kökünden kazanmak suretiyle karşılanırdı. Yazık ki, anayasamızla yasak edilmiş olan ya-bancı fikirleri benimseyen ve yarın devlette münevver tabakayı teşkil edecek olan çocuklar milliyetçiliğe karşı geldikleri halde onlara bir şey yapmıyoruz.

İstanbul’da Türklüğe karşı yapılan küstahlıklar bu kadar değildir. Yine halkevinde İstiklâl Marşı çalınırken ayağa kalkmayan melezler, bir erkek lisesinde Türkçülükle alay ederek “*arabacı araba olmadığı gibi Türkçü*

de Türk değildir” diyen tarih öğretmeni, bir kız orta oku-lunda talebesine *“Türk değil misiniz, Allah belânızı versin. Alman veya İngiliz olmadığımıza pişmanım”* diyen başka bir tarih öğretmeni hep millî şerefimize saldıran, fakat karşılık görmediği için küstah-lığını arttırmakta devam eden mikroplardır.

Bu mikropların tehlikesini artık örtbas edecek çağda ve durumda değiliz. Vaktiyle Başvekil İsmet Paşa: *“Hava tehlikesi vardır, en aşağı 500 uçağımız olmalı”* diyerek tehlikeleri olduğu gibi göstermek usulünü koymuş, sizden önceki Başvekil Refik Saydam da: *“Devlet teşkilâtı A’dan Z’ye kadar bozuktur, düzeltmek ister”* diyerek açık konuşma usulünde bir adım daha atmıştır. Siz de ihtikârla başa çı-kamadığınızı, zeytinyağı ticareti ile uğraşan bazı kimselerin devletin başına belâ olduğunu söylemekle bu çığırda devam etmekte olduğunuzu gösterdiniz. Bunlara bakarak kuvvetle umuyorum ki sizinle açık konuşmak kaabildir. Gerek Reisicumhur İsmet İnönü gerekse siz, nutuklarınızda milletin işbirliğini istememiş mi idiniz? İşte ben de sizin samimi sözlerinize bütün millî ve şahsî samimiyetimle cevap vererek işbirliği yapıyor, devlet işlerine yukardan baktığınız için, ancak aşağıdan görülmesi kaabil olan ve sizin nazarınıza ulaşmayan bazı olayları haber veriyorum.

Sayın Türkçü Başvekil!

Yukarda anlattıklarımı münferit vakalar sayamayız. Solculuk, gör-düğü müsamaha ve kayıtsızlıktan faydalanarak sinsi sinsi ilerliyor. Liselerde bu fikre saplanmış hastalar görülüyor. Bunlar arkadaşlarına *“Yakında hepiniz komünist zindanlarında çürüyeceksiniz”* demek cü-retini gösterebiliyor. Yüksek öğretimde bu hastalık daha çok artıyor. Arasına gayrimemnunları, gayritürkleri de alarak büyüyor. Yalnız mahrem ve samimî düşünce halinde kalmayarak hareket haline ge-çiyor. Boy boy dergileri çıkıyor. Bu dergilerde hep aynı teranelerle ahlâka, vatan ve şeref duygusuna, millet hakikatine saldırılıyor. Ta-assupla mücadele ediliyormuş gibi gözükerek mukaddesatla eğleni-liyor. Bu dergilerden biri kapatılınca aynı imzalarla bir başkası çı-kıyor. Bu işsiz güçsüz serseriler parayı nerden buluyor? Satılmayan, bedava dağıtılan dergileri nasıl yaşıyor? Fakat en zorlusu, siz, bun-lara nasıl göz yumuyorsunuz? Dergilerle ve hattâ gündelik gaze-telerle işlenen bu vatan düşmanı fikrin bazen devletçi, bazen vatancı, bazen insancı, bazen ilimci kılıklarla Türk milletini zehirlemesine nasıl göz yumuyorsunuz? Dergilerle ve hatta gündelik gazetelerle işlenen bu vatan düşmanı fikrin bazen devletçi, bazen vatancı, bazen insancı, bazen ilimci kılıklarla Türk milletini zehirlemesine niçin mü-saade ediyorsunuz? Niçin bu memlekete istiklâli çok görmüş, onu başkalarına köle etmek istemiş olanlara yüksek makamlarda yer ve-riyorsunuz? Bunlar demokrasinin icapları ise o zaman memlekette, bilhassa ilmî alanda da geniş fikir hürriyeti olması gerekir. Bu söz-lerim demokrasiye has tesamuh ile karşılanırsa daha söyleyecek çok sözlerim vardır. O zaman ben size ilmî sahada bile fikir hürriyetinin nasıl olmadığını, bu hürriyeti boğmağa çalışanların kimler olduğunu, bizi başkalarına köle etmek istedikleri halde mühim mevkiler işgal edenlerin listesini, Türkçülükle eğlenen, Türk geldiğine pişman olan öğretmenlerin kimler olduğunu söyleyebilirim ve inanın ki sözlerimi şahitler ve maddî deliller ile ispat edebilirim. Fakat bunun için bu önsözümün nasıl karşılanacağını bilmem lâzımdır. Bu sözlerimin gö-receği karşılık Türkiye’de ciddi bir yazı hürriyetinin olup olmadığını gösterecek, millet fertlerinin hiçbir karşılık beklemeden hükûmete yardım etmesi

kaabil midir, bunu ortaya koyacak, sizin de hakiki bir demokrat olup olmadığınızı belirtmek bakımından pek önemli bir sonuç vererek, daha birçok karanlık noktaların aydınlanmasına yar-dım edecektir. Aksi takdirde, eski bir tarihî efsaneyi tanzir ederek di-yebilirim ki, 700 yıl önce Anadolu'ya gelen 400 arslana karşılık bugün 400 koyun halinde çadırlarımızı yeniden dererek arslanların geldiği yolun tam dikine doğru yola koyulmamız gerekecektir.

Maltepe
20 Şubat 1944 Pazar

Atsız

2. EK

BAŞVEKİL SARACOĞLU ŞÜKRÜ'YE

İKİNCİ AÇIK MEKTUP¹⁷

Sayın Başvekil,

Orhun'un Mart sayısında size hitaben yazdığım açık mektup, Türkçü çevrelerde çok iyi karşılandı. Yurdun türlü bölgelerinden al-dığım mektuplarla telgraflar büyük bir efkârı umumiyeye tercüman olduğumu bana anlattı. Size gelince, bunu sizin de iyi karşıladığınızı biliyorum. *Orhun*'u okuduğunuz zaman hiçbir şey söylememiş, yal-nız acı acı gülümsemiş olsanız bile yine iyi karşılamış olduğunuza inanırım. Çünkü ben o acı gülümseyişin mânâsını anlarım. Çünkü gönlünüzün bizimle çarptığına, yurt meselelerini tıpkı bizim gibi düşündüğünüze inancımız vardır.

Orhun'un resmî makamlar tarafından tamamen normal karşılan-ması da Türkiye'de yazı hürriyeti olduğunu göstermek, hükûmetin samimî Türkçülüğünü belirtmek bakımından çok iyi oldu. Çünkü her bakımdan su katılmamış Türk olan *Orhun*, bir Türk ülkesinde, bir Türk hükûmeti tarafından kapatılamazdı. Türklüğün dâvâsını haykı-ran, Türklük düşmanları üzerine resmî bakışları çekmek isteyen *Orhun* gibi bir dergi, ancak Türk düşmanlığının hâkim olduğu bir ülkede, meselâ çarların veya haleflerinin ülkesinde kapatılabilirdi.

¹⁷ Atsız (1944b) : 9-12.

Sayın Başvekil!

Bizim anayasamıza göre komünizm Türkiye’de yasaktır ve dev-letimiz milliyetçi bir devlettir. Türk ırkının hususî yapısına, ahlâkî ve millî temayüllerine aykırı olan komünizmi Türkiye’ye sokmak iste-yenler, millet bakımından soysuz ve nâmert oldukları gibi kanun na-zarında da haindirler. Hiçbir millet kendi millî yapısına düşman say-dığı fikirleri kendi ülkesinde yaşatmaz. Hürriyetin ve demokrasinin anayurdu olan İngiltere’de bile, savaş başlar başlamaz faşist fırkası lâğvedilip âzâları hapse atıldı. Bütün dünyada, yurt düşmanlarına müsamaha gösteren, hatta onlara mevki ve selâhiyet veren tek devlet Türkiye’dir. Bu müsamaha devletin kuvvetinden, kendine güvenin-den doğabilir. Fakat Türkiye’nin en kuvvetli olduğu bir çağda, büyük ve şanlı Fatih’in yaptığı müsamahaların sonradan başımıza ne belâlar getirdiği düşünülür ise, yurt ve millet düşmanlarına müsamaha gös-termekteki büyük tehlike derhal anlaşılır. En sağlam gövdeleri yere vuran şey de küçükçük birkaç mikrobun o gövdede bir köprübaşı kur-masıdır. Derhal temizlenmezlerse zamanla çoğalıp uzviyetin can ala-cak bir noktasını tahrip ederler. Sonrası yıkım ve ölümdür.

Türkiye’de komünistler var mıdır sorusu birtakımları tarafından sorulabilir. Şunu unutmamalı ki, komünistler hiçbir zaman *biz komü-nistiz* diye açıkça kendilerini ortaya vermezler. Onlar Halk Partisinin çok elâstikî olan altı okundan halkçılığı alarak kendilerini halkçı yurtseverler gibi ortaya atarlar. Fakat onların hakikî benliğini anla-mak için dâhi olmaya lüzum yoktur. İrk ve aile düşmanlığı, din ve savaş aleyhtarlığı, faşistliğe hücum perdesi altında milliyeti balta-lama, yurdumuzdaki azınlıklara aşırı sevgi, her şeyi iktisadî gözle görüş onları açığa vuran damgalardır. En büyük düşmanları olan mil-liyetçilere ırkçılık noktasından saldırmaları, milliyetçilikte ırkçılığın temel olduğunu bilmelerinden dolayıdır. Temeli yıkılan yapının bir anda çökeceğini de çok iyi kestirmişlerdir.

İşte bu usta komünistler, komünizmin aleyhtarı ve Türkçü Türki-ye’de sinsi sinsi her yere el atmışlar, mühim mevkilere geçmişler, tuttıkları köprübaşlarından Türkiye’yi tahrip etmek için şiddetli bir taarruza girişmişlerdir. Fakat bunlar sınırlardan gelen mert bir düş-man olmadıkları için kolayca sezilemezler. Bunlar paraşütle inen bozguncu casuslar gibi ülkemizin üniformasını giymiş olduklarından her Türk bunları seçemez. Onun için bunlar, sinsi silâhlarıyla birçok Türk’ü vurup milliyetçilikten ayırabilirler.

Sayın Başvekil!

Sözü çok uzatmamak için bu ikinci mektubumda maarif sahasına girmiş olan komünistlerden bahsetmekle iktifa edeceğim. Bunlar, vatan düşmanlarına karşı pek kayıtsız davranan Maarif Vekâleti’nin gafletinden faydalanarak mühim yerlere geçmişler ve oradan zehirle-rini saçmağa başlamışlardır. Maarif Vekâleti Türklük düşmanlarına karşı o kadar gaflet içinde bulunuyor ki, size yazdığım ilk mektupta talebesine: “*Türk değil misiniz, Allah belânızı versin. Alman veya İngiliz olmadığımı pişmanım*” diyen bir tarih öğretmeninden bahsettiğim halde, şimdiye kadar bu öğretmenin kim olduğunu araştı-rmak zahmetine bile katlanmadı. Bununla beraber Maarif Vekâleti’ne hak vermemek de elden gelmiyor. Çünkü onun kullandığı memurlar arasında öyleleri var ki bu zavallı tarih öğretmeni onların yanında vatan kahramanı kadar asil kalıyor.

Örnek mi istiyorsunuz? İşte sırayla veriyorum:

1) Bugün Maarif Vekâleti'ne bağlı Dil Kurumu âzâsından ve An-kara'daki Devlet Konservatuarı'nın öğretmenlerinden bir **Sabahat-tin Ali** vardır. Hemen hemen bütün kendisini tanıyanların komünist-liğini bildiği Sabahattin Ali, 1931 yılında Konya'da 14 ay hapse mahkûm edilmişti. Sebebi de başta o zamanki Reisicumhur Atatürk olduğu halde bütün devlet erkânını ve rejimi tehzil eden bir hezeyan-nâme yazmasıydı. Bazı mısralarını bugünkü bazı mebusların da bil-diği bu hezeyannâmenin tamamını Konya'daki adliye arşivinden bu-lup çıkarmak kaabildir.

Sayın Başvekil! Buraya mecburen yazarken büyük ızdırıp duy-duğum iki mısraında (beni mazur görmenizi rica ederim) bu vatan haini şöyle diyor:

İsmet hâlâ girmede mi kodese?

Kel Ali'nin boynu vurulmuş mudur?

Maarif Vekilinin sevgili memuru olan bu komünistin hapse girme-sini temenni ettiği İsmet, pek kolaylıkla anlayacağınız gibi, o zamanki başvekil, şimdiki reisicumhur ve hepsinin üstünde İnönü zaferinin başkumandanı İsmet İnönü olduğu gibi, Kel Ali de Ayvalık'ta Yuna-na ilk kurşunu atan alayın kumandanı Ali Çetinkaya'dır. Bu heze-yanları yazan Sabahattin Ali, bugün kültür işlerinin mühim bir mev-kiinde, Maarif Vekili Hasan Âli'nin şahsî sempatisi sayesinde, batır-mak istediği Türk milletinin parasıyla rahatça yaşamaktadır.

2) Bugün Ankara'daki Dil Fakültesi'nde folklor doçenti olan bir **Pertev Naili Boratav** vardır. Nasıl bir komünist olduğunu bilhassa ben çok iyi bilirim. 1936'da Maarif Vekâleti tarafından Asur ve Sü-mer dillerini öğrenmek için Almanya'ya gönderilmişti. Fakat daha Türkiye'de iken başladığı komünistliği orada azıttığı için, arkadaşları Ziya Karamuk (Şimdi Samsun Lisesi müdürü), Fazıl Yinal (şimdi Ankara'da arşiv mütehassısı) ve Şükrü Güllüoğlu (şimdi İstanbul'da ticaretle meşgul) tarafından kendisine ihtar yapılmış, aldırılmayınca resmen şikâyet edilmiş ve Maarif Vekâleti tarafından gönderilen mü-fettiş Reşat Şemsettin (şimdi mebus) tarafından suçu sabit görülerek derhal Türkiye'ye döndürülmüştür.

Pertev Naili, 6 yıl tahsilden sonra doçent olacaktı. Fakat komü-nizmin faziletine bakınız ki, yarıda kalan iki yıllık bir tahsilden sonra Türkiye'ye dönünce ilkönce Maarif Vekâleti'nde bir ambar memuru tayin edilmişken, bazı mebusların araya girmesiyle folklor doçent-liğine getirildi ve dört yıl kazanmış oldu. İlk mektubumda size an-latmış olduğum Eminönü Halkevi'ndeki nümayişte salonun sol tara-fında oturup gürültü çıkararak arasında işte bu Pertev Naili'nin iki tıbbiyeli kardeşi de vardır.

3) Bugün İstanbul Üniversitesi'nin Pedagoji Enstitüsü'nün başında bir **Sadrettin Celâl** vardır. Türkiye'de bu kürsüye lâayk birçok kim-seler varken onun buraya getirilmesinin sebebi, sırf, Maarif Vekili ile arasındaki şahsî dostluktur. Bu Sadrettin Celâl 1920'de Moskova'-daki enternasyonal komünist kongresine Türkiye mümessiliyim diye giden, 1921-1924 yıllarında İstanbul'da **Aydınlık** diye azgın bir komünist dergisi çıkararak Türk milliyetini baltalamaya çalışan, Le-nin'i bir dâhi peygamber gibi yutturmaya çabalayan, Türkiye'de bir

sınıf ihtilâli yaparak Türk milletini birbirine kırdırmaya uğraşan, birçok askerî tıbbiyelinin komünist olarak okuldan kovulmasına se-bebiyet veren (şimdi rusçadan yaptığı tercümelerle edebî komünizm yapan Hasan Âli Ediz ve Anadolu'da bir kasabada mahpus olan Hik-met Kıvılcım bu askerî tıbbiyelilerdendir), sonunda bu yüzden ken-disi de hapse giren bir vatan hainidir. Bir vatan hainini ve hapisten çıkmış bir sabıkalıyı Türk üniversitesinde Pedagoji Enstitüsü'nün başına getirmek şaheser bir gaflettir.

4) Bugün Ankara'daki Dil Kurumu'nun âzâsından ve geçen dev-renin mebuslarından (evet sayın Başvekil, Partinizin mebuslarından) bir **Ahmet Cevat** vardır. Türkçe'yi tıpkı İstanbul rumları şivesiyle konuşan bu dilci de 1920 yıllarında Rusya'ya kaçmış ve orada "Türk Komünist Fırkası Merkezî Komitesinin Haricî Bürosu" âzâsı olmuş-tur. Trabzon'da 1921'de halk tarafından linç edilen 16 komünist hakkında Rus komünistlerinden Pavloviç'e yazdığı mektubu, **Or-hun**'un 20 Şubat 1934 tarihli dördüncü sayısında neşretmişim. Pav-loviç'in *İnkılâpçı Türkiye* adı ile 1921'de Moskova'da neşrettiği kita-bın 119-121'inci sayfalarından alınan bu mektubu tekrar neşredi-yorum:

Aziz yoldaşım Pavloviç,

22 Kânunusânide Trabzon civarında vahşicesine öldürülerek deni-ze atılmış olan Yoldaş Suphi ile Türkiye Komünist Fırkası'nun mer-kezî komitesi âzâlarından 4 kişi ve 12 diğer komünist yoldaşlar hak-kında sizinle görüşmek istiyorum.

Kaybolan yoldaşlarımız hakkında epey zaman malûmat alamadık. Fakat sonra Trabzon burjuvazisi tarafından elde edilmiş cellâtlar tarafından öldürdükleri anlaşıldı..

Tâ Erzurum'dan başlayarak bizim yoldaşlarımız aleyhinde nüma-yişler başlamıştı. Halka diyorlardı ki: "Rusya'dan gelmiş olan ko-münistler, bolşeviklerdir. Onlar mağazaları kapamak için geldiler. Kimsenin almak ve satmak selâhiyeti olmayacaktır. Sonra taharriyata başlanacak, herkesin eşyası ve parası müsadere olunacaktır. Komü-nistler dinsizdir. Allah'a inananları hapse atacaktırlar. Din, ticaret ve hususî mülkiyet bolşevikler tarafından menedilmiştir."

Nümayişçiler arasında burjuvazi tarafından para ile elde edilmiş ve polis teşkilâtı tarafından komünistler aleyhine tevcih edilmiş cahil şahsiyetler çoktu. Bunlar bizim yoldaşlara hücum ederek taşlamışlar ve parça parça etmeğe kalkışmışlardı. Yolda kimse bizim yoldaşlara ekme ve atları için yem satmıyordu. Hükûmet ise bolşevikleri hima-ye rolünü takınmaya çalıştığını göstermek istiyordu. Komünistleri müdafaa için hükûmetin tedbir aldığı yalandır. Bizim mevsuk menba-lardan aldığımız haberlere göre polisler ahaliyi dükkânları kapama-ya teşvik ettikleri gibi, müdafaasız kalmış yoldaşlarımızı taşlamak için halkı tahrik etmişlerdir. Bu gibi hücumlara yoldaşlarımız dört yahut beş şehir ve kasabada maruz kalmışlardır. Fakat bu yoldaşlar en vahşî hücumu Trabzon'da uğramışlardır. Bunlar Trabzon'a gelir gelmez ahalinin bağırtıp çağırmaları ve tahrikleri altında limana sevk edilmişlerdi. Burada onların üzerinde bulunan birkaç tabancayı al-dılar ve sonra cebren bir motora koyarak denize açıldılar. Bu moto-run arkasından ikinci bir motor da sahilden açıldı. Bu motorda silâh-lı adamlar vardı. Bizim arkadaşları bağladılar ve süngüleyip denize attılar. Ertesi gün her iki motor

sahildeydi. Ve bunların tayfası her-kese Türk komünistlerinin denizin dibine gittiklerini anlatıyorlardı. Rusya Şûralar Cumhuriyeti mümessili yoldaşlarımızı istikbâl etmek istemiş, fakat vali buna mani olarak mümessilin evinden çıkmamasını emretmiş, aksi halde halk tarafından parçalanacağını bildirmiştir. Rus mümessilin bu vakayı Moskova ve Ankara'ya haber vermesi ve bizim yoldaşların cellâtlar elinden alınmasına çalışması lâzımdı. Fakat yazık ki o sırada Trabzon'daki Rus mümessili cesur bir adam değildi. Trabzon'da bunu bilmeyen yoktur. Motorlar ve sahipleri ma-lümdür. Bu hâdisenin Belediye Reisi ile Millî Müdafaa Cemiyeti Ri-yaset Divanı tarafından yapıldığı söyleniyor. Burada (=Rusya'da) ise bu meseleye dair henüz bir karar alınmamıştır. Fakat artık sus-mak da imkân haricindedir. En iyi ve cesur arkadaşlarımızdan 16 ya-hut 17'sini kaybettik... Bizimle hemfikir olup o cellâtların tecziye-lerini istemelisiniz. Trabzon'a gelecek her komünistin öldürülmesine karar verilmiştir. Anadolu burjuvası barbarca yaptığı cinayetlerden mesul olmadığını gördüğünden komünistleri şiddetle takipte devam ediyor. Cellâtlar tarafından öldürülmüş olan bizim en değerli yoldaş-larımızı müdafaa etmeyi üzerinize alacağınızı ümit ederim. Komünist selâmları ve hürmetler.

Ahmet Cevat

Türk Komünist Fırkası Merkezî Komitesinin
Haricî Büro Âzâsı

Görülüyor ki Giritli Ahmet Cevat, millî ve dinî geleneklerine çok bağlı olan Trabzon halkının, din ve mukaddesat aleyhine tahrikat ya-pan 16 komünisti yok etmesini "Anadolu burjuvalarının barbarlığı" diye vasıflandırıyor. Bu hareketi Türk polisi ve Millî Müdafaa Ce-miyeti (yani Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti) yaptırmış diyerek Kurtuluş Savaşında önderlik eden ve Halk Partisi'nin başlangıcı olan teşkilâtı tahkir ediyor. 16 serseri gebertildi diye yabancı bir devleti Türkiye içişlerine karışmaya kışkırtıyor. Bütün bunları yaptıktan sonra da, yılan gibi Türkiye'ye süzülerek, sizin partinize girebiliyor, geçen devrede mebusluğa kadar yükseliyor. Şimdi de Türk dilini yaratacak olan Dil Kurumu'nda bütün dillerin Türkçe'den çıktığını ispata yel-tenecek kadar milliyetçilik yapıyor. Biz buna razı değiliz sayın Baş-vekil! Akıl ve mantık da buna razı değildir. Müstakil Türkiye'yi ya-ratan ve bu gazâ topraklarının altında sıra dağlar gibi yatan şehit-lerimizin ruhları da buna razı değildir. Siz demokrat Türkiye'nin cidden demokrat olduğuna inandığımız Başvekili herhalde milletin arzusunu yerine getireceksiniz. Buna inanıyoruz.

Sayın Başvekil!

Bu saydıklarım. komünist oldukları müsbet vakalar ve vesikalar ile bilinen kimselerdir. Yoksa bunların yanında daha birçoklarını say-mak her zaman kaabildir. Boğaziçi Lisesinin son sınıfında iken ar-kadaşlarına karşı komünizmin müdafaa ve propagandasını yapan, on-ların millî mukaddesat diye bildikleri şeyleri tahkir eden, "günün birinde hepiniz komünist zindanlarında çürüyeceksiniz!" diye bağı-ran ve hükûmete haber verilmekle tehdit edildiği zaman: "Ben kara-kola gidersem on beş dakikada çıkarım ama siz giderseniz kolay kolay çıkamazsınız!" diye mukabil bir tehdit savuran **Doğan Aksoy**; nihayet Rusya'ya kaçarken yakalandığı, evrakı arasında Moskova damgalı mektup zarfları bulunduğu, dolabında Lenin vesairenin fotoğrafları çıktığı

ve millî mukaddesata karşı olan hareketleri arka-daşlarının şahitliği ile sabit olduğu halde maalesef mahkûm edilme-di. Dâvâsında benim de şahit olarak bulunduğum bu komünistin bilâ-kis lise imtihanlarını vermesine müsaade edildi. Şimdi felsefe tale-besi olarak üniversitede bulunuyor. Esefle söylemek icap eder ki, bugün Kars valisi olan babasının nüfuz ve hatırı kullanılarak, mah-kûm edilmesi gereken bu mikrop serbest bırakıldı.

Sayın Başvekil! Bunları gören vatanperver Türk çocuklarının kafa-sından neler geçtiğini bir lâhza düşündünüz mü? Bu çocuklar bazen bana: “*Testiyi kıranla suyu getiren bir olduktan sonra niçin çalışa-lım? Niçin yurdumuza bağlı olalım?*” diye sordukları zaman, ben, makul bir cevap veremedim. Bu cevabı sizden rica ediyorum.

Evet! Komünistler gizli propagandalarla ordumuzun arasına kadar sokulmaya çalışıyorlar. Yine eseyle söylüyorum ki, hükûmet bir ordu mensubunu komünistliğe bulaşmış gördüğü zaman ciddileşiyor da, binlerce maarif mensubunu kıpkızıl komünist gördüğü zaman aldırış etmiyor. Maarif Şûrâsı’nda “*aile bir zehirdir*” diyerek cemiyetimizin temelini yıkmak isteyen Sadrettin Celâl’i pedagoji profesörlüğünde tutmakla bütün alay kumandanlarını komünistten seçmek arasında ne fark var? Talim heyeti arasında komünistler kaynaşan Dil Fakül-tesi’nde solcu doçentlerin yapacağı zarar, iki yedeksubay talebesinin komünistliğinden bin kere korkunç değil midir? Daha birkaç gün ön-ce, İstanbul Tıbbiyesinde kimya doçenti Halil, asker talebelere hita-ben: “*Askerlerden nefret ederim!*” diye bağırды. Bu sözün altında bir solcu temayülün açığa vuruluşunu sezmiyoruz musunuz?

Bu solcuların artık eski fikirlerinden caymış oldukları da müdafaa makamında söylenebilir. Fakat, “sözü namus saymak” konusundaki geleneğimizi “burjuva budalalığı” diye gören komünistlerin verdiği söze inanmak, vatan ve millet karşısında en büyük gaflet değil midir? Dün dönenlerin yarın yine dönmeyeceklerine hangi teminatla ina-nabiliriz? Onlar samimi olarak dönmüş olsalar bile vaktiyle işlemiş oldukları suçtan dolayı, hiç olmazsa bugün, millet işlerine karışmak hakkından mahrum edilmeli değil mi idiler? Tövbekâr olmuş bir fa-hişe, artık namuslu sayıldığı halde, nasıl namuslu ailelerin harimine alınmazsa, eski düşüncelerinden dönmüş olan komünistlerin de devlet harimine alınmamaları gerekirdi. Yüzellilikler de affedildi. Fakat onlara hükûmet makinesinde en küçük bir vazife veriliyor mu? Yüzellilikler acaba komünistlere göre daha mı suçludurlar? Unutma-mak lâzımdır ki, bu komünistler yurdumuzun içinde kalıp devlette yer işgal ettikçe, yarın sınırlarda yurdu korumaya koşacak olan Türk çocukları kendilerini ve cephe gerilerini emniyette saymayacaklardır. Acaba hangi düşünce ve hangi taktik, vatan çocuklarının bu emniyet-sizlik duygusunu gidermekten daha üstün tutulabilir? Fransa’da olup bitenler, hükûmette yer almış komünistlerin bir vatani nasıl sattık-larını parlak bir örnek halinde göstermiyor mu? Bu komünistleri, iler-de Türkiye için seve seve verecek Türkçü gençlerin tutabileceği yerlerden uzaklaştırmak, farzımuhal, bir mesele doğursa bile, bu me-sele, Türk oğullarını ızdırıp içinde bırakmaktan doğacak millî zaaf kadar tehlikeli olabilir mi?

Sayın Başvekil!

Bütün milliyetçi Türkler sizinle beraberdir. Sizden, tarihimizin bu çetin anında, vatan düşmanı komünizmin ezilmesini, bir daha baş kaldıramayacak şekilde ezilmesini istiyorlar. Mevcut kanunlar kâfi değil ise, bu bozguncular ocağının kökünü kurutmak için yeni kanun-lar yapınız. Kanunun, millî vicdanın mâkesi olursa mânâsı vardır. Millî vicdan vatan düşmanlarının tepelenmesini istiyor. Yurtsever Türk çocuklarının gözü önünde kötü bir örnek olan “komünistlere mevki vermek” usulünü derhal kaldırınız. Yukarıda verdiğim örnek-ler, yarının neslini yetiştirecek olan maarif sahasının bu mikroplara nasıl bulaşmış olduğunu gösteriyor.

Haydarpaşa Lisesindeki son hâdise, bu bulaşıklığın görülüp bilinen son delilidir. Bu olaylar karşısında Maarif Vekâleti'ne de büyük bir vazife düşüyor. Bu vazife, klâsiklerin tercümesinden, sanki yabancı dil ve hattâ Türkçe öğretimi pek yolunda gidiyormuş da sıra kendi-sine gelmiş gibi, bazı liselere konulan lâtince ve yunanca derslerin-den daha ileri ve üstün bir vazifedir. Bu vazife, Türk maarifini, öğ-retmen olsun, öğrenci olsun, bütün komünistlerden temizlemek vazi-fesidir. Maarif Vekâleti bir yandan, dersine bir tek gün gelmeyen öğretmenden doktor raporu isteyecek kadar güvensizlik gösterirken, bir yandan, kanunlarımızda yasak edilen fikirleri Türkiye'ye sokma-ğa çalışmış olanlara karşı şaşılacak bir güvenle hareket ediyor. Bunu Maarif Vekâleti'nin kötü niyetine veya kasdî hareketine yoramayız. Çünkü o takdirde Maarif Vekâleti'nin de vatan ihanetine ortaklığını kabul etmemiz icap eder. Bunu olsa olsa, gaflete verebiliriz. Her ne kadar bir vekilin gafleti mâzur görülmezse de kendisine yapılan ihtarlarla bunu tamir ederek iyi niyetini göstermesi her zaman kaa-bildir. Aksi takdirde vekillik sandalyasının, dilediğine dilediği mev-kii vermek için kurulmuş bir lüks sandalyası olarak telâkkisi mânâsı çıkar ki, bunu da demokrat ve halkçı Türkiye hükûmetine yakış-tıramayız.

Maarif Vekâleti, şimdiye kadar, *İnönü Ansiklopedisi* ile ve birçok kitabın ithafıyla, devlet başkanına olan bağlılığını göstermeye çalıştı. Bu bağlılığın samimi olduğunu ispat zamanı gelmiştir. Millî Şef'e karşı o hezeyanları yazmış olan vatan haini başta olmak üzere, bütün bu saydığım komünistleri hâlâ mühim vazifelerde tutmak bu bağ-lılığa tezat teşkil eder. Bağlılığın ispatı için bunların vazifelerine der-hal son verilmesi zarurîdir. Hattâ, şimdiye kadar her nasılsa bir gaflet eseri olarak bunları vazifede tutmaktan doğan utancı sülebilmek için, bizzat Maarif Vekili'nin de o makamdan çekilmesi çok vatanper-verâne bir jest olurdu.

21 Mart 1944, Maltepe

Atsız

3. EK
18 MAYIS 1944 GÜNLÜ RESMÎ TEBLİĞ¹⁸

Son günlerde Hükümetçe kapatılan *Orhun* mecmuası sahibi Nihal Atsız ile Konservatuar öğretmenlerinden Sabahattin Ali'nin Ankara'da görülen mahkemesi sırasında Nihal Atsız lehine yapılan taşkın-lıklar dolayısıyla nezaret altına alınması zarureti hasıl olan bâzı kim-seler nezdinde çıkan evrakın verdiği şüphe üzerine Nihal Atsız, Reha Oğuz Türkkân ve Zeki Velidî ile Hasan Ferit Cansever'in evlerinde ve daha bâzı yakın arkadaşları nezdinde İstanbul Örfî İdare Ko-mutanlığınca aranalar yapılmış ve elde edilen vesikalar tetkik edil-miştir.

Bu vesikaların tetkikinden elde edilen netice ve kanaate göre, Teşkilâtı Esasiye Kanunumuzun tesbit ettiği esaslara aykırı olarak Irkçılık ve Turancılık gayeleri güden ve son zamanlarda faaliyetlerini artırdıkları, bu yolda tertibat aldıkları görülen bu kimselerin Teşkilâtı Esasiye Kanunu ile müesses bugünkü rejimimize ve vatandaşlarımızın hakiki milliyetçilik hislerine aykırı umdelere varmak için gizli cemiyetleri, teşkilât ve propaganda organları, hattâ muhaberelelerini gizli tutmağa mahsus şifreleri ve parolaları vardır. Bunlar memleketin muhtelif mıntukalarında ve her çeşit terbiye müesseselerinde mâ'sum gençlerin milliyetçilik ve vatanseverlik duygularını istismar ederek genç nesil arasında kendilerine taraftar toplamak ve bu suretle

¹⁸ TİTE (1944) : 5.

hedeflerine ulaşmak için devamlı ve sistemli bir faaliyet sarfetmekte, zararlı ideolojilerini tahakkuk ettirmek yolunda çalışmaktadır.

Bu mahiyetteki faaliyet, Teşkilâtı Esasiye Kanunumuza aykırı ve Türk Ceza Kanunumuza göre suç vasıflarını haiz olduğundan faaliyetleri hakkında selâhiyetli adli merciler tarafından kanunî takibat yapılmak üzere işe el konulmuştur.

4. EK

CUMHURBAŞKANI İSMET İNÖNÜ’NÜN 19 MAYIS 1944 SÖYLEVİNİN “IRKÇILIK-TURANCILIK” BÖLÜMÜ¹⁹

...

Türk milliyetçisiyiz, fakat Memleketimizde ırkçılık prensibinin düşmanıyız. Memleketimizde politika garezleri için uydurulan ırk-çılık önderlerinin çok acıklı faciaları hatıralarımızda canlıdır. 1912 senelerinde Rumeli’de tutunmak için tırnaklarıyla kayalara yapışarak son gayretlerini sarfeden Türk erlerine Arnavut Priştineli Hasan ve Derviş Hima ile beraber arkadan hücum tertipleyenlerin Türk ırkçı politikacısı olduğu, Büyük Millet Meclisinde ispat olunmuştur. “Po-litika icabı” tefsir etmekte en ufak bir güçlük çekmeyen bu adamlar, sözlerine inanıp daha büyük bir felâkete uğradığımız zaman gene “Politika icabıdır” diyerek yeni bir fesat prensibini yaratmaktan geri kalmayacaklardır.

Köy enstitülerinde, her çeşit okullarımızda, müesseselerimizde, Ordumuzda müşterek vatanın ülkülerini Türk çocuklarına adalet ve şefkat hisleriyle vermeye çalışıyoruz. Onları büyük Cumhuriyet potasında kaynatıp Türk vatanseveri çıkarmaya uğraşyoruz. Vatandaşlarımız emin olabilirler ki muvaffakiyetlerimiz esaslıdır ve gelecek zamanda daha göz alıcı olacaktır.

Türk milliyetçiliği içinde vatan çocuklarının temiz ülkülü ve vatan fikirli olarak birbirine dayanan sağlam bir millet olması, erişilmez ve yanlış bir hayal değildir. Bunun doğru bir fikir ve erişilir bir hedef olduğunu, elle tutulur ve gözle görülür neticeleriyle tamamıyla anlıyoruz. Şimdi insaf ediniz. Türk vatandaşı yetiştirmek için bütün iyi şartları özünde toplamış olan bu feyizli yolu bırakır da ırkçıların Milleti binbir parçaya ayıracak fesatlı ve nifaklı zehirlerine Cemiyeti kaptırır mıyız?

Turancılık fikri, yine son zamanların zararlı ve hastalıklı göstere-risidir. Bu bakımdan Cumhuriyeti iyi anlamak lâzımdır. Millî kurtuluş sona erdiği gün yalnız Sovyetlerle dosttık ve bütün komşularımız eski

¹⁹ TİTE (1944) : 6-8.

düşmanlıklarının bütün hatıralarını canlı olarak zihinlerinde tutuyorlardı. Herkesin kafasında, biraz derman bulursak sergüzeştçi, saldırgan bir siyasete kendimizi kaptracağımız fikri yaşıyordu. Cum-huriyet, kuvvetli bir medeniyet yaşayışının şartlarından bir esaslısını, milletler ailesi içinde bir emniyet havasının mevcut olmasında görmüştür. İmparatorluktan son zamanlarda ayrılmış olan komşu-lariyle de iyi ve samimi komşuluk şartlarının temin edilmiş olmasını, milletin saadeti için lüzumlu saymıştır. Görülüyor ki, millî politi-kamız memleket dışında sergüzeşt aramak zihniyetinden tamamen uzaktır; asıl mühim olan da bunun bir zaruret politikası değil, bir anlayış ve bir inanç politikası olmasıdır. Ancak bu inanişaya vardıkdan sonradır ki etrafımızda bulunan milletleri daha yakından tanımak imkânlarını bulduk. Neden zarar gelir neden zarar gelmez, bunu ayırt etmek için zihinlerimizde ayarlı ölçüler hâsıl oldu. İçerde Milletin hayrı ve saadeti için çalışma imkânları ve dışarıya karşı Milletin emniyet ve müdafaası için lâzım olan tedbirler, salim ölçülerle gözü-müzün önünde belirdi. Ve nihayet asırlar ve asırlar süren köklü düş-manlıklar yerine, 20 sene gibi kısa bir müddette hürmet ve itimat duygularının uyanmasına imkân verdi.

Turancılar, Türk Milletini bütün komşularıyla onulmaz bir surette derhal düşman yapmak için birebir tılsımı bulmuşlardır. Bu kadar şuursuz ve vicdansız fesatçıların tezvirlerine Türk Milletinin mukad-deratını kaptrmamak için elbette Cumhuriyetin bütün tedbirlerini kullanacağız. Fesatçılar genç çocukları ve saf vatandaşları aldatan fikirlerini Millet karşısında açıktan açığa münakaşa edemeyeceği-mizi sanmışlardır. Aldanmışlardır ve daha çok aldanacaklardır.

Şimdi vatandaşlarımızdan iki suale zihinlerinde cevap bulmalarını isteyeceğim: İrkçılar ve Turancılar gizli tertipler ve teşkillere başvurmuşlardır. Niçin? Kandaşları arasında gizli fesat tertipleriyle fikirleri Memlekette yürür mü? Hele doğudan batıdan ülkeler, gizli Turan ce-miyeti ile zapt olunur mu? Bunlar o şeylerdir ki ancak Devletin kanunları ve esas teşkilâtı ayak altına alındıktan sonra başlanabilir. Şu halde yaldızlı fikirler perdesi altında doğrudan doğruya Cumhu-riyetin, Büyük Millet Meclisinin mevcudiyeti aleyhine teşebbüsler karşısındayız. Tertipçiler, 10 yaşında çocuklarımızdan bize kadar derece derece, perde perde hepimizi aldatmak iddiasındadırlar.

Vatandaşlarıma ikinci sualimi soruyorum: Dünya olaylarının bu-günkü durumunda Türkiyenin ırkçı ve Turancı olması lâzım geldi-ğini iddia edenler hangi millete faydalı, kimlerin maksadına yararlı-dırlar? Türk milletine yalnız belâ ve felâket getirecek olan bu fi-kirleri yürütmek isteyenlerin Türk Milletine hiçbir hizmetleri olma-yacağı muhakkaktır. Bu hareketlerden yalnız yabancılar faydalana-bilirler. Fesatçılar yabancılara bilerek mi hizmet ediyorlar? Yaban-cılar fesatçıları idare edecek kadar yakından münasebette midirler? Bunları hüküm olarak kestirmek bugün mümkün değildir. Ama ya-bancıya hizmet kastı ve yabancının yakın ilişkisi hiçbir zaman mey-dana çıkmasa dahi hareketlerin, Türk Milletine, Türk Vatana zararlı olması ve bunlardan yalnız yabancıların faydalanmış olması, söz götürmez bir hakikattir.

Vatandaşlarım!

Emin olabilirsiniz ki Vatanımızı bu yeni fesatlara karşı da kudretle müdafa edeceğiz.

...

V. EK

**TÜRKÇÜLÜK DÂVÂSİ DOSYASINA KONULAN
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI RAPORUNDAKİ
TÜRKÇÜ-MİLLİYETÇİLERİN LİSTESİ**

Samet Ağaoğlu
Mustafa Hakkı Akansel
Mehmet Altunbay
Remzi Oğuz Arık
Bedriye Atsız
Hüseyin Nihal Atsız
Ahmet Caferoğlu
H. Hüsnü Emir Erkilet
Ziyaettin Fahri Fındıkoğlu
Ali Genceli
Hüseyin Avni Göktürk
Orhan Şaik Gökyay
Abdülkadir İnan
Yusuf Kadıgil
Kadircan Kaflı
Tahir Akın Karauğuz

Cafer Seydahmet Kırmır
Akdes Nimet Kurat
Mustafa (Tatlısu) Müftüoğlu
Hüseyin Namık Orkun

Cemal Oğuz Öcal
Hazma Sadi Özbek

Peyami Safa
San'an Azer
Nejdet Sançar
Sepicioğlu
M Zeki (Özgür) Sofuoğlu,
İzeddin Şadan
Tesbihcioğlu
Ali Dursun Tevet
Fethi Tevetoğlu
Gülcan Tevetoğlu

Zeki Velidî **Togan**
Muharrem Feyzi **Togay**
Osman **Turan**
Uluğ **Turanhoğlu**,
İsmet Rasin **Tümtürk**
Reha Oğuz **Türkkan**

M. Şakir **Ülkütaşır**
A. Haydar **Yeşilyurt**
İsmail Hakkı **Yılanhoğlu**,
Elmas **Yıldırım**
Mükrimin Halil **Yınanç**,

KAYNAKÇA

- Atsız (1934), “Alaylı âlimler”. *Orhun*, 5 (Mart), 102-105.
- Atsız (1944a), “Başvekil Saracoğlu Şükrü’ye açık mektup”. *Orhun*, 15 (01 Mart), 9-22.
- Atsız (1944b), “Başvekil Saracoğlu Şükrü’ye ikinci açık mektup”. *Orhun*, 16 (01 Nisan), 9-22.
- Atsız vb. (1950-1951), “1944-1945 İrkçılık Turancılık davası. *Orkun*, 3-61 (03.10.’50-30.11.’51).
- Atsız (2004), *Yolların sonu*. 7. bs. İstanbul : İrfan Yayınevi.
- Gümrükçüoğlu, Osman (2000), “Mülkiye şeref kitabı’nın çıkması vesilesiyle, Mülkiye ve Mülkiyelilere ait ilginç bir şeref tablosu” *Türk yurdu*, 20, 157 (Eylül), 50-53.
- Konar, Fahrettin Savaş (2008), *3 Mayıs Türkçülük günü*. İstanbul. 47 s.
- Müftüoğlu, Mustafa (1977), *Çankaya’da kâbus : 3 Mayıs 1944*. İlâveli 2. bs. İstanbul ; Yağmur Yayınevi. 297 s.
- Orkun (1950), “1944’den hâtralar”, *Orkun*, 8 (24 Kasım), 9.
- Öner, Kenan (1950). “Evet, o Maarif Vekili, sizsiniz” *Yeni sabah* (11.02), 1.
- Sançar, Nejdî (1947), *Hasan Âli ile hesaplaşma*. İstanbul, 1947. 44 s. (Aylık Kurt Ya-yınları : Küçük Boy : 6)
- Sefercioğlu, Necmeddin (2003), “1944-1945 Türkçülük Dâvâsı : Sonuçları ve etkile-ri”. *Orkun*, 43 (Eylül), 15-19.
- Sefercioğlu, Necmeddin (2004), *Türkocağı’na hizmet edenler : Ocak’ta kim kimdi?* Ankara. 149 s.
- Sefercioğlu, Necmeddin (2008), *Milliyetçi dernekler*, Ankara. 71 s.
- Sefercioğlu, Necmeddin (2008), *Türkçü dergiler*, Ankara. 76 s.
- Tanyu, Hikmet (1950). *Türkçülük dâvâsı ve Türkiye’de işkenceler*. Kayseri. 48 s. (Ankara Altmışık Yayınları ; Nu. 8)
- TİTE (1944), *İrkçılık-Turancılık*. Ankara: Maarif Vekâleti. 236 s. (Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü yayınları ; 4)
- Türkeş, Alparslan (1974), *1944 milliyetçilik olayı*. 4. bs. İstanbul.
- Türkkan, Reha Oğuz (1975), *Tabutluktan gurbete*. İstanbul : Boğaziçi Yayınevi. 504 s.

Yücel, Hasan-Âli (1947), "O eski bakan ben miyim?" *Ulus* (08.02), 1.
Yüksel, Osman (1947), "Azap hücrelerinde". *Serdengeçti*, 2. sayı.

KİŞİ ADLARI BULDURUSU

(Adların yanındaki sayılar o adların geçtiği sayfayı gösterir)

- Abadan, Yavuz **17**
Ahmet Cevat **53, 54**
Aksoy, doğan **55**
Alkan, Cemal **31**
Alöç, Kâzım **19, 24, 25, 26, 28**
Alsan, Zeki Mesut **11, 33**
Arık, Remzi Oğuz **37, 38**
Artam, Nurettin (T.İ.) **17**
Asya, Arif Nihat **37**
Atay, Falih Rfkı **6, 9, 10, 16, 19, 37**
Atsız, Bedriye **20, 21**
Atsız, Hüseyin Nihal **4, 5, 6, 8, 12, 13, 14, 16, 18, 20, 22, 27, 30, 33, 38, 39, 42, 59**
Atsız, Yağmur **20**
Baltacıoğlu, İsmayıl Hakkı **44, 45**
Banguoğlu, Tahsin **17**
Barıman, Nurullah **27, 30, 33**
Batu, Selâhattin **17**
Baydar, Nasuhi **17**
Bayrak, Saim **28**
Belge, Burhan **17**
Beller, Hakkı Nezhik **17**
Benice, Ethem İzzet **17**
Berkok, İsmail **31**
Bilgiç, Sait **11, 23, 27, 33, 37,**
Bilsel, Cemil **17**
Boratav, Pertev Naili **8, 51, 52**
Cansever, Hasan Ferit **24, 27, 59**
Çakmak, Fevzi **32**
Çankaya, Ali **11**
Çetinkaya, Ali **51**
Çoker, Ziya **11**
Çuhruh, Kâmuran **19**
Danişmendgazioğlu, Sait S. **11**
Demir, Ahmet **19**
Derviş Hima **60**
Ecevit, Bülent **36**
Ediz, Hasan Âli **52**
Ellezoğlu, Ahmet **7, 8, 11**
Erden, Ali Fuat **31**
Eriş, Muzaffer **27**
Erişirgil, Emin **17**
Erkut, Cevdet **26**
Ermete, Sururi **33**
Ertürk, Selâhattin **33**
Esendal, Memduh Şevket **17**
Gökyay, Orhan Şaik **5, 12, 23, 27, 33**
Gözübüyük, Abdullah Polat **33**
Güllüoğlu, Şükrü **52**
Gümrükçüoğlu, Osman **11**
Gürtunca, M. Faruk **17**
Halit, Kimya doçenti **54**
Hasan, Piriştineli **60**
Hisarcıklı, Fazıl **27**
Irmak, Mehmet **11**
İnönü, İsmet **7, 8, 9, 12, 17, 18, 31, 36, 47, 51, 60**
İtil, Heybetullah **28**

Kaan, Galip 26
Kadıgil, O. Yusuf 27
Kansu, Şevket Aziz 8
Karadağı, Ahmet 28, 31
Karadağı, Nuriman 28, 31
Karamağaralı, Halûk 33
Karamuk, Ziya 33, 52
Karay, Refik Halit 17
Kırdar, Lütfi 31
Kısakürek, Necip Fazıl, 38
Kıvılcım, Hikmet 52
Koçak, Sait 19, 37
Köprülü, Ömer 30
Külâhlıoğlu, Mehmet 23
Lenin 52, 55
Mehmet, Fatih Sultan 50
Mutlugil, Şevki 33
Nadir Nadi 17
Nasuhioğlu, Rüknettın 33
Orbay, Kâzım 11
Orhon, Orhan Seyfi 38
Orkun, Hüseyin Nâmık 27, 33
Öcal, Cemal Oğuz 27, 30
Öner, Kenan 24, 32, 33, 34
Ötüken, Adnan 33
Özbek, Hazma Sâdi 23, 27
Özdağ, Muzaffer 2
Özgelen, Necdet 33
Özkaynak, Ziya 21
Pavloviç 53
Sabahattin Ali 4, 5, 7, 10, 51, 59
Sadak, Necmettin 16
Sadrettin Celâl 52, 56
Safa, Peyami 17
Sançar, Nejdet 13, 20, 21, 27, 30,
33, 39,
Sançar, Reşide 21
Saracoğlu, Cemalettin 33, 34

Saracoğlu, Şükrü 4, 5, 17, 43
Savaşfer, Cihat 27, 30
Savgar, Cevdet 11
Saydam, Refik 47
Sertel, M. Zekeriya 17
Sirer, Reşat Şemsettin 17, 52
Sofuoğlu, M. Zeki (Özgür) 27, 28, 33, 40
Soylu, Ali 33
Sökmensüer, Şükrü 32
Suphi (Mustafa) 53
Şenel, Cebbar 11, 27, 30
Tandoğan, Nevzat 9, 10, 19, 37
Tanyu, Hikmet 23, 25, 27, 33, 34, 35, 40
Taşer, Dünder 2
Tecer, Ahmet Kutsi 17
Tevetoğlu, Fethi 27, 30, 38
Togan, Zeki Velidî 23, 27, 30, 59
Tokluoğlu, Fehiman (Altan) 27,
28
Tuncel, Bederettin 17
Turan, Kemal 17
Turan, Osman 7, 8
Tümtürk, İsmet Rasin 27, 33
Türk, Cezmi 37
Türkeş, Alparslan 24, 27, 30
Türkkkan, Reha Oğuz 23, 27, 28, 30, 38, 59
Unan, Saffet 6, 33
Uran, Hilmi 26
Us, Âsım 17
Ünlü, Mehmet 30
Yalçın, Hüseyin Cahit 16
Yalman, Ahmet Emin 17
Yazgan, Yusuf Ziya 26
Yeniceoğlu, Yaşar 30
Yinal, Fazlı 52
Yücel, Hasan Âli 5, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 17, 19, 27, 31, 32, 37, 51
Yüksel, Osman 10, 11, 12, 14, 23, 33
Zaimoğlu, Ziya İlhan 33

TÜRK OCAKLARI
ANKARA ŞUBESİ
YAYINLARI

1. **Türk Kültürü ve Doğu Türkistan**, 44 sf. Temmuz 2002 (Yücel Hacaloğlu)
2. **Aydınlarımız ve Avrupa Birliği**, (Nuri Gürgür), 64 sf. Mart 2003
3. **Ateş Altındayız**, (Nuri Gürgür), 16 sf. Mart 2003
4. **Millî Birlik ve Milliyetçilik**, 63 sf. Haziran 2003
5. **AB – Kıbrıs – Kuzey Irak**, (Süleyman Demirel), 32 sf. Haziran 2003
6. **Ankara Şubesi 10. Genel Kurul Raporu**, 32 sf. Aralık 2003
7. **Mehmet Emin Resulzade’yi Anıyoruz**, 40 sf. Mart 2004
8. **Kuzey Irak – Kıbrıs**, (Kâmuran İnan), 56 sf. Nisan 2004
9. **Millî Devlet ve Büyük Ortadoğu Projesi**, 66 sf. Mayıs 2004
10. **Millî Kültür, Mozaik Kültürler ve Bölücülük**, (Nevzat Kösoğlu), 46 sf. Haziran 2004
11. **Ortadoğu ve Filistin**, 83 sf. Temmuz 2004
12. **Hacı Bektaş Veli**, (Dr. Abdülkadir Sezgin), 92 sf. Ağustos 2004
13. **Marşlarımız ve Destanî Şiirlerimiz**, 117 sf. Aralık 2004
14. **Ses Bayrağımız: Türkçemiz**, (Yavuz Bülent Bakiler), **Ziya Gökalp Yazı Yarışması Töreni**, 160 sf. Şubat 2005
15. **Doğumunun 100. Yılında Nihâl Atsız**, (Yücel Hacaloğlu) 103 sf. Şubat 2005
16. **Türk Dünyası İki Yüzyılın Arasında**, (Prof.Dr. Orhan KAVUNCU), 165 sf. Şubat 2005
17. **Milliyetçiler İçin Temel Eserler**, 48 sf. Nisan 2005
18. **Günümüzde Şark Meselesi ve Millî Egemenlik**, 58 sf. Mayıs 2005
19. **Türk Dünyasından Seçme Türkülerimiz**, 200 sf. Haziran 2005
20. **Atatürk ve Çanakkale**, 61 sf. Temmuz 2005
21. **Ankara Şubesi 11. Genel Kurul Raporu**, 36 sf. Aralık 2005
22. **Ölümünün 50. yılında Prof. Dr. Hüseyin Namık Orkun**, (Yücel Hacaloğlu) 48 sf. Mayıs 2006

23. **Millî Eğitim Bakanı Tevfik İleri**, (İskender Okudan) 100 sf. Haziran 2006
24. **23 Nisan Millî Egemenlik ve Bağımsızlık**, 32 sf. Haziran 2006
25. **Türk Ocağının Taşra Dergileri**, (Ahmet Bozdoğan), 195 sf. Temmuz 2006
26. **Nejdet Sançar, Hayatı ve Eserleri** (Necmettin Seferci-oğlu), 58 sf. Kasım 2006
27. **İmparatorluktan Millî Devlete Geçiş** 86 sf. Şubat 2007
28. **Hocalı Soykırımını** 64 sf. Nisan 2007
29. **Marşlarımız ve Destanlaşmış Şiirlerimiz** 46 sf. Nisan 2007
30. **Ülkücü Kimdir? Ülkücülük Nedir?** 48 sf. Nisan 2007
31. **Türk Dünyası Gençlik Kurultayları Üzerine** (Abdullah Temizkan) 88 sf. Mayıs 2007
32. **Ergenekon Destanının Düşündürdükleri**, 48 sf. Haziran 2007
33. **Ankara Şubesi 12. Genel Kurul Raporu**, 45 sf. Aralık 2007
34. **Türkçü Dergiler**, (Necmeddin Sefercioğlu), 77 sf. Ocak 2008
35. **Prof. Dr. Osman Turan'ı Anıyoruz** (Yücel Hacaloğlu) 48 sf. Şubat 2008
36. **Atatürk'ün Türk Ocaklarının Ziyaretleri ve Konuşmaları** (Dr. Eren Akçiçek, Dr. Mehmet Karayaman), 214 sf. Ocak 2008
37. **Cafer Seydahmet Kırmır, Hayatı ve Eserleri** (Ömer Özcan), 99 sf. Mart 2008
38. **Milliyetçilik ve Yeni Yönelişler** (Nevzat Kösoğlu) 40 sf. Mayıs 2008
39. **Türkiye'nin Bütünlüğü ve Terör**, 64 sf. Mayıs 2008
40. **Nuri Gürgür'ün Türk Ocakları 37. Kurultayını Açış Konuşması**, 32 sf. Mayıs 2008
41. **Milliyetçi Dernekler** (Necmeddin Sefercioğlu) 78 sf. Ağustos 2008
42. **Yahya Kemâl'de Vatan Sevgisi**, 45 sf. Ocak 2009
43. **3 Mayıs 1944 ve Türkçülük Dâvası** (Necmeddin Sefercioğlu), 66 sf. Mart 2009